

Werktuigendagen

Tienduizenden bezoekers vonden opnieuw vlot de weg naar de Werktuigendagen. ▶ P. 14

Vleesveebarometer

Vanaf begin 2025 zorgen gestegen rundveeprijzen voor een merkbaar betere rentabiliteit. ▶ P. 18

Ingo Luybaert:

“De praktijk leert dat een erosie-aanpak op maat vaak het beste werkt.” ▶ P. 24

Boer&Tuinder

Boer in de kijker Bart Himpe ▶ P. 48

“Vanuit gezond boerenverstand
barema's onderhandelen”

**BOEREN
BOND**
informeert

GEZONDHEIDSZORG SEIZOENARBEIDERS

ZIEKENHUIS? MAAR PAPA, PEDRO IS NIET ZIEK!

DAI GAAT NIET MEER ZO LANG DUREN, MARISKA!

KIM

Wri.

Wat als mijn seizoenarbeiders pech hebben?

Als lid kan je toetreden tot het Fonds Gezondheidszorgen Boerenbond

Bescherm jouw seizoenmedewerkers uit de nieuwe lidstaten met het Fonds Gezondheidszorgen Boerenbond. Dit solidariteitsfonds verzekert onkosten bij ziekte of ongeval van seizoenarbeiders die hun hoofdverblijfplaats niet in België hebben. Alle leden van Boerenbond en AVBS (reeks 1 en reeks 2) kunnen voordelig toetreden.

Ontdek alle info op www.boerenbond.be/ledenvoordelen

BOEREN BOND
biedt
ledenvoordelen

In dit nummer

Van de week

- 5 Efficiëntie en begeleiding sleutel tot klimaatvriendelijke melk

Actualiteiten

- 8 Sectorvakgroep Melkvee
- 9 Nitraatcomité aanvaardt renure
- 10 Sectorvakgroep Akkerbouw
- 11 Europa in 't kort
- 14 Terugblik Werktuigendagen
- 34 Aardappelen telen op 3000 meter hoogte

Sociale zaken

- 17 Kan het nettoloon in de hand worden uitbetaald?
- 28 Veilig werken, iedereen wint erbij
- 31 Wanneer zorgvolmacht?

De markt

- 12 Commentaar bij de prijzen van zuivel en varkens
- 18 Vleesveebarometer

Teelttechniek

- 27 Aanpak knolcyperus
- 32 Nieuw gerstseizoen van start
- 36 Gerichter bemesten dankzij inzicht in mineralisatie

Dossier

- 20 Erosie

Regio

- 39 Agenda
- 40 Nieuws uit de provincie
- 50 Dagboek

Boer in de kijker

- 48 Bart Himpe

Dossier Erosiebestrijding

Erosiebestrijding vormt een speerpunt van het bodembeschermingsbeleid. Wat is nu juist verplicht en wanneer? En welke zaken zouden we graag anders zien?

Uitdagingen van aardappelteelt op 3000 meter hoogte

In Peru, telen boeren op meer dan 3000 meter hoogte inheemse aardappelsoorten. De uitdagingen van het terrein tot het klimaat zetten dit geliefde streekproduct onder druk.

28

Veilig werken, iedereen wint erbij

Na een ongeval op het bedrijf vorig jaar heeft Philippe Dobbels meteen werk gemaakt van extra veiligheidsmaatregelen, zowel voor zichzelf als voor hun medewerkers.

“De Klimrek-scans tonen dat onze melkveehouders heel wat inspanningen doen om hun carbonfootprint terug te dringen.”

Roel Vaes,
adviseur Melkvee ▶ p. 7

© COVERFOTO: MARCO MERTENS

“Als er vraag en teeltzekerheid is, zullen de boeren volgen.”

Blijf uit ons bord

Met de nieuwe ‘Green Deal Eiwitshift op ons bord 2.0’ wil het Vlaams departement Omgeving dat we met z’n allen minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten eten, ‘want dat is beter voor onze gezondheid en heeft een lagere milieu-impact’. Ja, wij verslikten ons ook in onze koffie, naar gewoonte met een wolkje koeienmelk, toen we dit vorige week hoorden. In de eerste plaats lijkt het ons aan de consument zelf om te bepalen wat hij eet, in plaats van dat het departement Omgeving dicteert wat er tegen wanneer op ons bord moet liggen. Bovendien passen zowel dierlijke als plantaardige eiwitten in een gezond eetpatroon, en worden beide door onze landbouwers op een zo klimaatvriendelijk mogelijke manier geteeld. Wat dat laatste betreft, daarin scoren we op verscheidene domeinen wereldwijd trouwens bij de beste.

Landbouwers zijn ondernemers en volgen de vraag van de consument, binnen de mogelijkheden die regelgeving, klimaat en bodem hen bieden. Wij kunnen alleen maar vaststellen dat het rendement van eiwitgewassen voor menselijke consumptie op dit moment te laag is. Ondanks subsidiëring is het areaal de voorbije jaren met achttien procent gedaald. Kikkererwten en veldbonen zijn bijvoorbeeld zeker interessant in teeltrotatie, maar bieden geen economische zekerheid. Boerenbond investeert mee in onderzoek naar soorten die hier betere opbrengsten genereren en rendabiliteit kunnen garanderen. Als er vraag en teeltzekerheid is, zullen de boeren volgen. Dat is een natuurlijke evolutie, geen ‘versnelling’ om mensen te laten overschakelen naar meer plantaardige voeding die niet van bij ons komt.

Het gevolg van dergelijke bemoeizucht mag in geen geval zijn dat er meer goedkope import volgt, mogelijk van buiten de EU, waar niet aan dezelfde normen wordt geteeld. Dat is allesbehalve duurzaam. Of gaan we echt ons lekker stuk in Vlaanderen gekweekt vlees vervangen door peulvruchten of quinoa die van de andere kant van de wereld worden ingevoerd?

Blijf uit ons bord en gebruik de middelen van de eiwitshiftcampagne beter om extra in te zetten op de promotie van producten van hier die wél op grote schaal voorradig zijn. En vooral, laat ze u smaken. Eind vorige week bereikte ons trouwens ook nog zeer goed nieuws. Het Europese Nitraatcomité keurde het voorstel van de Europese Commissie goed om renure-meststoffen toe te laten als kunstmestvervanger binnen de Nitraatrichtlijn. Daar pleiten we met Boerenbond al jaren voor. Deze toelating zet de deuren open naar de verdere uitbouw van circulaire landbouw met duurzame mestverwerking, het afbouwen van de afhankelijkheid van buitenlandse kunstmest en meer rendabiliteit voor de sector. We rekenen nu op een snelle en toepasbare implementatie op Vlaams niveau.

voorzitter@boerenbond.be

Ondanks subsidiëring is het areaal eiwitgewassen de voorbije jaren met achttien procent gedaald.

Efficiëntie en begeleiding sleutel tot klimaatvriendelijke melk

Uit de resultaten van veel geciteerd ILVO-onderzoek uit 2023 bleek al dat Vlaamse melk de klimaatvriendelijkste ter wereld is. Maar welke maatregelen helpen melkveehouders nu het best in het bereiken van die lage klimaatimpact? Een grondige analyse van maar liefst 550 klimaatscans, uitgevoerd bij 320 Vlaamse melkveehouders, toont voor het eerst de succesfactoren achter die prestatie aan.

Arthur De Graef / Illustraties: Joris Snaet

Klimrek staat voor ‘KLimaatMaatRegelen met Economische Kansen op het landbouwbedrijf’. ILVO coördineert het onderzoek, Boerenbond en MilkBE zijn partner voor de klimaatscans in de melkveehouderij. Klimrek bezit een digitale reken tool verbonden met de actueelste rekenfactoren en -methodes. De klimaatconsulenten zijn opgeleid (en gebrevetteerd) om op basis van de

zwaktes en sterktes van het bedrijf scenario’s uit te werken. De boer krijgt bij elke voorgestelde maatregel op een overzichtspagina de voorspelde klimaateffecten en een kosten-batenberekening.

Grote verschillen

Bij de productie van 1 liter melk in Vlaanderen komt gemiddeld 1,00 kg aan broeikasgassen vrij. Daardoor

behoort Vlaamse melk tot de wereldwijde top als het over klimaatvriendelijkheid gaat. Toch herbergt dat gemiddelde cijfer grote verschillen. De klimaatimpact van Vlaamse melk varieert sterk naargelang het bedrijf waar de melk vandaan komt: van 0,64 tot 1,76 kg CO₂-equivalenten per eenheid meetmelk. Dankzij een grondige analyse van de Klimrek-meetresultaten wordt duidelijk wat die spreiding veroorzaakt, en wat bedrijven kunnen doen om de klimaatimpact verder te verlagen.

Meer is niet altijd beter

Meer is niet altijd beter. De Klimrek-analyses tonen aan dat die uitspraak ook voor de melkveehouderij geldt. Een toename van de schaalgrootte, in de zin van meer koeien per bedrijf, is geen ▶

afdoende manier om de klimaatimpact van een melkveebedrijf te verlagen. Hetzelfde geldt voor intensivering: ook daarmee behaal je niet per definitie een succesvolle inperkings van de klimaatimpact. Hoewel kleinere melkveebedrijven eerder benedengemiddeld presteren, zitten er in de topgroep toch ook melkveebedrijven met minder koeien.

In sommige gevallen is meer wel beter: bedrijven die een hogere melkproductie per koe realiseren hebben per liter melk over het algemeen een lagere klimaatimpact. Dat verschil valt niet helemaal te verklaren door schaal-grootte. Veerle Van Linden, projectcoördinator en onderzoeker bij ILVO: "Bedrijven die hun hoge melkproductie bereiken door in te zetten op efficiënt voederen en veel aandacht hebben voor diergezondheid – zeker bij de opfok van de kalveren maar ook daarna – scoren over het algemeen het best."

Afkalfleeftijd en vervangingspercentage

Factoren die dus wel meteen impact hebben op de klimaatimpact van melkveebedrijven, zijn de afkalfleeftijd en het vervangingspercentage. Bedrijven waarin die cijfers laag gehouden worden, scoren doorgaans beter. Een lager vervangingspercentage zorgt ervoor dat er minder niet-lacterend jongvee gehouden moet worden, terwijl vroeg

afkalven voor een hogere melkproductie over de totale levensduur van een koe zorgt.

Als het over voeder gaat, zijn kwaliteit en efficiëntie de belangrijkste sleutelwoorden. Door in te zetten op de teelt van gras en grasklaver en/of grondstoffen in te kopen, kan een betere voederconversie gehaald worden. Daarnaast

Bedrijven die hun hoge melkproductie bereiken door in te zetten op efficiënt voederen en diergezondheid, scoren over het algemeen het best.

blijkt dat een hoog aandeel van soja in het voederrantsoen ook naar een hoge klimaatimpact leidt. Op vlak van soja is het dan ook belangrijk om in te zetten op een efficiënte omzetting in melk. De topgroep produceert gemiddeld 39,5 kg melk per kg gevoederde soja. Aan de andere kant van het spectrum wordt met één kg gevoederde soja slechts 16,5 kg melk geproduceerd.

Inzetten op de teelt van gras en grasklaver heeft als bijkomend voordeel dat er beweid kan worden. Daardoor hoeft mest minder lang op het bedrijf opge-

slagen te worden, wat eveneens een positief effect heeft op de klimaatimpact.

Het positieve effect van begeleiding

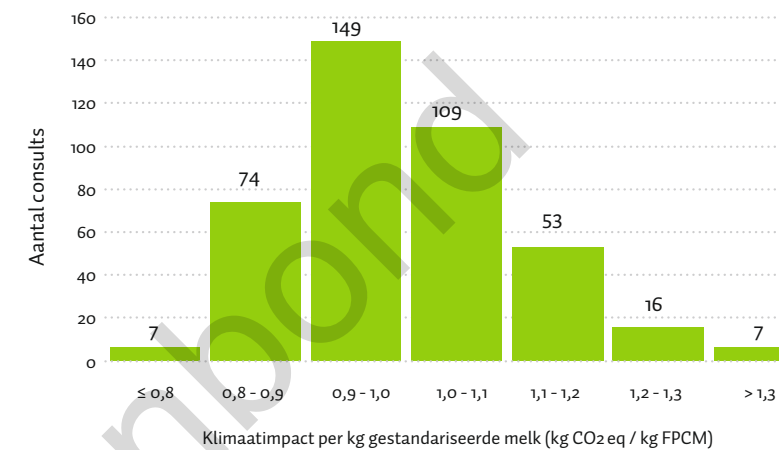
Een ander aspect dat een ontegensprekelijk positief effect heeft op de klimaatimpact van een melkveebedrijf, is doorlopende begeleiding. Een 80-tal melkveehouders liet in de afgelopen periode jaarlijks een Klimrek-scan uitvoeren. Bij die bedrijven valt stuk voor stuk een dalende trend waar te nemen. Het is mag dus duidelijk zijn dat de Klimrek-scan en de begeleiding die daarbij hoort de klimaatimpact daadwerkelijk kan verlagen.

De scan jaarlijks laten uitvoeren heeft bovendien nog andere voordelen. Door de resultaten van elk jaar naast elkaar te leggen, is het mogelijk om zicht te krijgen op externe factoren die de klimaatimpact van een bedrijf beïnvloeden. "Soms kan een landbouwer een belangrijke maatregel nemen die zich niet meteen vertaalt in een lagere klimaatimpact door externe factoren zoals het weer of een ziekte-uitbraak. Het is belangrijk dat we begrijpen hoe dat werkt, zodat landbouwers meer controle krijgen over hun eigen voetafdruk en gericht kunnen bijsturen", zegt Veerle Van Linden. Naast de Klimrek-analyse, die gebruik maakt van een digitale rekentool met de actueelste rekenmethodes, stellen klimaatconsultanten een aantal klimaatmaatregelen voor, rekening houdend met de sterktes en zwaktes van het bedrijf. Op een overzichtspagina krijg je dan voor spelde klimaateffecten van elke maatregel te zien, samen met een kosten-batenanalyse. Op die manier helpt Klimrek om weloverwogen en gerichte keuzes te maken voor je bedrijf.

Maatregelen op maat

Dat ervaart ook Jan Van den Keybus, melkveehouder in het Antwerpse Essen. De afgelopen drie jaar liet hij, in

Verdeling klimaatimpact Vlaamse melk

De meerwaarde van Klimrek zit niet alleen in het rekenmodel, maar vooral in het gepersonaliseerd advies en het inzetten op maatregelen die passen binnen het bedrijf.

zijn bedrijf dat bijna 300 melkkoeien telt, jaarlijks een Klimrek-meting uitvoeren. "Het is een meerwaarde dat ik zo veel informatie over mijn werking uit de analyses haal en dat ik zelf kan bepalen welke bijkomende maatregelen ik wil treffen om mijn klimaatimpact verder te verbeteren. Want elke verandering heeft een impact op onze bedrijfsvoering. Ik wil ook het financiële plaatje niet uit het oog verliezen. Groen boeren met rode cijfers is geen optie." Vandaag zit Jan met 0,86 kg CO₂ per liter melk onder het gemiddelde. Dat is vooral te danken aan inspanningen die inzetten op efficiënt voederbeheer en een hoge melkgift. Die inspanningen komen niet enkel het klimaat ten goede, maar ook de boer zelf: "Ik ben trots dat we beter scoren dan het Vlaams gemiddelde," zegt Van den Keybus erover.

Blijven investeren in klimaatscans

In de sector zelf is veel draagvlak om de klimaatscans verder uit te rollen. Lien Callewaert, ondervoorzitter van brancheorganisatie MilkBE, ondersteunt een snellere uitrol van klimaatscans zoals Klimrek. "Deze resultaten beves-

tigen onze visie: scannen zet bedrijven in beweging en stimuleert continue verbetering. Ik onthou vooral het belang van inzetten op efficiëntie; hiermee hebben we op sectorniveau nog een mooi potentieel. Het zijn belangrijke inzichten die we als MilkBE verder zullen uitdragen." Boerenbondvoorzitter Lode Ceyskens vat het mooi samen. "Vandaag zien we dat onze melkveehouders blijven inspanningen leveren om de broeikasgasemissies verder te laten dalen en klimaatvriendelijke melk te produceren. De resultaten tonen nogmaals de noodzaak aan om onze eigen lokale melkveehouderij in stand te houden en te ondersteunen in plaats van af te bouwen. De meerwaarde van Klimrek zit niet alleen in het rekenmodel, maar vooral in het gepersonaliseerd advies en het inzetten op maatregelen die passen binnen het bedrijf," aldus Lode Ceyskens. "Daarom zet ook het Vlaams Energie- en Klimaatplan in op de klimaatscan en een keuzemenu voor melkveehouders. Met Boerenbond blijven we dan ook investeren in Klimrek-modules voor melkveehouders en andere sectoren." ■

Roel Vaes

adviseur Rundvee, Studiedienst
roel.vaes@boerenbond.be

Keuze is cruciaal

De resultaten van de Klimrek-scans tonen duidelijk dat onze melkveehouders al heel wat inspanningen doen om hun carbonfootprint terug te dringen. Steeds meer afnemers van melk en zuivelproducten vragen naar de voetafdruk van de producten die hen wordt aangeleverd. De melkerijen voorzien dan ook meer en meer incentives via bijvoorbeeld hun duurzaamheidspremie om individuele carbonfootprints op bedrijfsniveau te bepalen. Maar ook de Vlaamse overheid verwacht in haar Klimaatplan een inspanning van de melkveehouders. Met de klimaatscans worden de inspanningen van elk bedrijf inzichtelijk gemaakt. De scans laten toe dat melkveehouders geadviseerd kunnen worden om in te zetten op maatregelen op maat die best passen in hun bedrijfsvoering om zo hun voetafdruk proberen te verlagen. Deze keuzemogelijkheid is cruciaal voor ons. Maar als melkveehouders inspanningen leveren en deze inzichtelijk maken via klimaatscans, is het ook noodzakelijk dat ze worden gehonoreerd in de Vlaamse klimaatboekhouding.

Vakgroepen in beweging

Melkvee | Stikstofdecreet:

onzekerheid blijft aanhouden

Voor de vakgroepleden is het duidelijk dat het merendeel van de melkveehouders door de bomen het bos niet meer ziet binnen het kluwen van het stikstofdecreet. Het helpt niet dat er andere interpretaties zijn over het toepassen van de 5% reductie, dat er bijsturingen aan de kritische dispositiewaarden (KDW) gebeuren en dat er aangepaste adviezen van het WecomV verschijnen over de toepassing van vloersystemen als reductiemaatregel. Bovendien lopen er heel wat juridische procedures tegen het stikstofdecreet en afgeleide wetgeving. Dit zorgt voor blijvende onzekerheid bij (jonge) melkveehouders die stappen vooruit willen zetten. Positief is wel dat de Lely Sphere als mogelijke reductiemaatregel is erkend. Toch zal deze investering zeker niet voor alle bedrijven haalbaar zijn. De nood om haalbare en afdoende reducerende technieken als PAS-maatregel goedgekeurd te krijgen blijft hoog en blijft momenteel een pijnpunt. Bovendien herhalen de vakgroepleden hun pleidooi voor een stabiel kader dat

perspectief biedt om op langere termijn investeringen te realiseren. De omschakeling van een depositie- naar een emissiemodel zal volgens hen hiertoe bijdragen.

Melkvee | Blauwtong: vaccinatieboost in 2026

Anders dan de IBR-problematiek, is de situatie rond blauwtong op het terrein veel gunstiger. Tot nog toe zijn er geen officiële meldingen van blauwtong type 3 bij melkvee of rundvee. Ook blauwtong type 8 en EHD blijven voorlopig circuleren in Frankrijk. De impact van blauwtong op het terrein zoals gekend in de zomer en het najaar 2024 en begin 2025 is de voorbije maanden niet zichtbaar geweest. Dit dankzij de massale verplichte vaccinatiecampagne waaraan de dierenartsen en veehouders goed hebben meegewerkt. De vakgroepleden vragen een vlote afhandeling en verrekening van de voorziene overheidssteun van de dierenartsen naar hun klanten-veeouders. Gezien de beperkte impact van blauwtong en EHD dit jaar, pleiten de vakgroepleden voor een verplichte boostervaccinatie tegen blauwtong

type 3, 8 en EHD in 2026. Dit is volgens hen de beste garantie om de veestapel te beschermen en problemen te vermijden. Cruciaal is dat de nodige vaccins tijdig beschikbaar zijn begin 2026, bij voorkeur als combinatievaccin. Financiële ondersteuning vanuit de overheid voor de boostercampagne zal het draagvlak enkel versterken.

Melkvee | IBR: nood aan handhaving van de regels

Met het IBR-bestrijdingsprogramma willen de vakgroepleden zo snel mogelijk evolueren naar een IBR-vrije status in België. We doen dit om de impact van IBR op individuele bedrijven (effecten op gezondheid dieren, productie ...) terug te dringen en om de bewegingen en handel van runderen, zowel binnenlands als intracommunautair, veilig te houden. Sinds begin 2025 werden we spijtig genoeg geconfronteerd met heel wat herbesmette bedrijven. Tijdens de zomermaanden waren er gelukkig minder nieuwe gevallen. Desalniettemin zijn we de voorbije paar weken terug geconfronteerd met enkele nieuwe herbesmette bedrijven. Deze recente evolutie baart de vakgroepleden zorgen. Dit is in eerste instantie een drama voor de getroffen bedrijven, maar het zet ook druk op de beschikbare middelen binnen het Sanitair Fonds. Het is duidelijk dat de epidemiologische toestand inzake IBR in België verre van gunstig is, ondanks dat heel wat (her)besmette bedrijven hun dragerdieren hebben afgevoerd. Handel en transport van dieren blijven een belangrijk risico vormen op herinsleep. Daarnaast blijft aandacht voor bioveiligheid en quarantaine noodzakelijk op de melkvee- en rundveebedrijven. Er zijn al maatregelen genomen om de risico's op herinsleep via handel en transport te beperken. Denk bijvoorbeeld aan het verzegeld trans-

port van dieren afkomstig van besmette bedrijven. De vakgroepleden stellen vast dat deze maatregelen op het terrein niet altijd even strikt toegepast en opgevolgd worden. Controle en handhaving van de bestaande maatregelen zijn cruciaal om het risico op verspreiding te minimaliseren. Ze vragen met aandring dat het FAVV hier de nodige prioriteit aan geeft. Tot slot blijft er nood aan duidelijke communicatie en begeleiding van hervallen bedrijven. Ook vaccinatie moet mogelijk blijven en zeker niet beperkend werken in het behoud van een IBR-vrij statuut.

Melkvee | Arbeid in de melkveehouderij

Meer en meer melkveebedrijven lopen tegen de limieten van hun beschikbare arbeid, zeker in bepaalde piekperiodes. Er bestaan al verschillende mogelijkheden om externe werknemers voltijds of beperkt in te zetten op de bedrijven. Sinds 2024 is er de mogelijkheid om gebruik te maken van de regeling seizoenarbeid voor 100 halve dagen. Dat maakt het mogelijk om op een flexibele manier externe hulp in te schakelen gedurende momenten doorheen het jaar. De vakgroepleden stellen vast dat deze regeling nog niet massaal wordt toegepast in de melkveehouderij. De regeling is nog niet wijd gekend in de sector. Er is nood aan meer duiding hieromtrent. Anderzijds heeft de regeling ook een aantal beperkingen en staan potentiële werknemers niet altijd te springen om in deze regeling in te stappen. De vakgroepleden zien daarom ook mogelijkheden in de uitbreiding van flexijobs in de melkvee-sector. Een opening op dit vlak is aangewezen. ■

www.boerenbond.be/sectorvakgroepen

Het Europese Nitraatcomité keurde het voorstel van de Europese Commissie goed om renure-meststoffen toe te laten als kunstmestvervanger binnen de Nitraatrichtlijn.

EU-Nitraatcomité keurt renure goed

Het Europese Nitraatcomité keurde op vrijdag 19 september het voorstel van de Europese Commissie goed om renure-meststoffen toe te laten als kunstmestvervanger binnen de Nitraatrichtlijn. Boerenbond reageert tevreden en rekent op een vlote uitrol op Vlaams niveau. "Al jaren pleiten wij om herwonnen stikstof uit dierlijke mest te kunnen gebruiken. Deze toelating zet de deuren open naar de verdere uitbouw van circulaire landbouw met duurzame mestverwerking, het afbouwen van de afhankelijkheid van buitenlandse kunstmest en meer rendabiliteit voor de sector", stelt Boerenbondvoorzitter Lode Ceyskens. Renure staat voor REcovered Nitrogen from manURE, ofwel herwonnen stikstof uit dierlijke mest. Het laat toe om stikstofrijke meststoffen, afkomstig uit bewerkte dierlijke mest, in te zetten als circulair alternatief voor kunstmest. Deze toelating betekent een grote stap vooruit voor de landbouwsector. Ren-

ure-meststoffen hebben geen extra risico voor ammoniakemissies of de waterkwaliteit en ze dragen bij aan een lagere afhankelijkheid van import van dure kunstmest en prijs- en productieschommelingen. Zowel het milieu, de landbouwer als de consument winnen erbij. Boerenbond nam de voorbije jaren verschillende initiatieven om beleidsmakers doorheen de EU te informeren over deze toepassing als oplossing van een aantal relevante Europese vraagstukken. We kregen onder andere positief gehoor bij minister Brouns en europarlementariërs Wouter Beke, Liesbet Sommen (allen cd&v) en Hilde Vautmans (Open VLD). Boerenbond rekent nu op een vlote laatste goedkeuring in de EU-instellingen én op een snelle haalbare en toepasbare implementatie op Vlaams niveau. We roepen in deze fase iedereen op om mee aan de kar te trekken van oplossingsgericht beleid. ■

Handel en transport van dieren blijven een belangrijk risico voor herinsleep.

Vakgroepen in beweging

Akkerbouw | Zijn peulvruchten een rustgewas of een verdienmodel?

In de Vlaamse eiwitstrategie is er zeer veel sprake van een eiwitshift, is dit nu een opportuniteit voor de akkerbouwsector of niet? We hebben het hier dan vooral over peulvruchten voor de menselijke consumptie zoals kikkererwten en veldbonen. Het zijn vlinderbloemige gewassen die interessant zijn in de teeltrotatie en functioneel zijn voor de bodemstructuur en de agro-biodiversiteit. Daarnaast zijn er mengteelten waar bijvoorbeeld graan en erwten of bonen samen in hetzelfde perceel gezaaid en geoogst worden. Een aandachtspunt hier is de gewasbescherming omdat de gebruikte middelen een erkenning moeten hebben in beide teelten.

Naast meer eiwitten voor de humane productie kijkt de Vlaamse eiwitstrategie ook naar meer eiwitten van

Europese bodem om onze onafhankelijkheid van buiten Europa te verminderen. De sectorvakgroep Akkerbouw benadrukt dat de vraag uit de markt moet komen en dat het rendement hoger zal moeten liggen dan de productie van tarwe. Het is dan ook jammer te moeten vaststellen dat de rendabiliteit op vandaag nog niet is wat iedereen ervan hoopt. Zeker voor humane productie zou de prijsvorming veel beter moeten. Ondanks subsidies tot 600 euro/ha is het areaal eiwitgewassen gedaald sinds 2020. Onderzoek naar soorten die hier betere opbrengsten genereren is cruciaal om de rendabiliteit te verbeteren. De sectorvakgroep Akkerbouw ervaart momenteel nog geen vraagmarkt, waardoor de prijszetting eerder negatief is. Als er vraag is, zal dat aan een correcte prijs zijn en zal de productie volgen.

Akkerbouw | Uitdagingen in de aardappelteelt

Hoevepootgoed is een waardevolle bron van uitgangsmateriaal als aanvulling of alternatief van gecertificeerd pootgoed. De productie van hoeveepootgoed neemt de laatste jaren toe, waarbij de redenen hiervoor divers zijn. Denk maar aan de beschikbaarheid, kostprijs, kwaliteit... Het telen en gebruiken van hoeveepootgoed is wettelijk geregeld, maar minder streng dan gecertificeerd pootgoed. Dit wil niet zeggen dat de producent en gebruiker van het hoeveepootgoed er onzorgvuldig mee moeten omgaan. Het is namelijk wel het uitgangsmateriaal voor de eigen consumptieteelt. Voor hoeveepootgoed biedt de huidige reglementering onvoldoende garanties om deze visie naar kwaliteit te garanderen, waardoor de sectorvakgroep voorstander is om een aantal aanpassingen door te voeren. De producent van hoeveepootgoed moet erkend zijn voor

het gebruik van plantenpaspoorten. Hierdoor heeft het FAVV een volledig beeld op de telers die gebruik maken van hoeveepootgoed, wat verdere opvolging verbetert. De vermeerderingspercelen van hoeveepootgoed moeten bemonsterd worden voor de opsporing van het aardappelcystenaaltje (Globodera). Globodera wordt een groeiend probleem en kan door ongecontroleerde verspreiding van hoeveepootgoed naar productiepercelen een verdere hypotheek leggen op de opbrengst van de aardappelsector. De sectorvakgroep stelt voor om een verplichte virusanalyse te laten uitvoeren waarbij getest wordt op de voornaamste virusen. Er wordt geen norm opgelegd waaraan er minimaal moet worden voldaan. De analyse op zich werkt informerend voor de teler om de kennis van zijn uitgangsmateriaal te vergroten.

Akkerbouw | Voorbereidingen nieuw GLB opgestart

De Europese Commissie heeft het nieuwe Europees meerjarig financieel kader voorgesteld. Dit moet wel nog door de lidstaten en het parlement worden goedgekeurd. Het budget dat voorlopig voorzien is voor landbouw is 300 miljard voor 7 jaar, wat 25% lager is dan de voorgaande budgetperiode. De lidstaat kan beslissen dit budget vanuit nationale middelen te verhogen, wat het gelijk speelveld binnen Europa niet ten goede zal komen. De voorgestelde inhoud van de Europese Commissie geeft al een beperkt idee in welke richting het zou kunnen gaan, maar is absoluut nog niet concreet of volledig. De komende periode zal dit regelmatig aan bod komen om verdere standpunten te bepalen. ■

www.boerenbond.be/sectorvakgroepen

Europa in 't kort

Landbouwbeleid | Zwarte zomer
Copa-voorzitter Massimiliano Giansanti sprak in zijn tussenkomst op de informele raad van Europese landbouwministers in Denemarken van een 'zwarte woensdag.' Hij doelde daarmee op woensdag 16 juli, de dag waarop de Europese Commissie haar voorstellen voor een nieuw meerjarig financieel kader (MFK) en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2027 uitbracht. Zoals gekend wordt de structuur van de EU-begroting - en dus ook van de landbouwuitgaven - grondig gewijzigd en wordt er gesnoeid in de rechtstreekse inkomenssteun. Eind deze week komt het presidium van Copa-Cogeca bijeen. Dat zijn de voorzitters van de Europese landbouworganisaties en -coöperaties. Zij zullen zich over de toestand beraden. Copa en Cogeca spreken inmiddels niet langer over een zwarte woensdag maar over een git-zwarte zomer. Er is niet alleen het MFK met zijn nieuw GLB, maar er was ook de handelsdeal met de VS en de uiteindelijke goedkeuring van het handelsakkoord met Mercosur, waar de sector zich

bekocht voelt. "Terwijl de boeren in het veld zaten om de oogst binnen te halen is over hun toekomst beslist", zo luidt het.

Europese Commissie | In de verdediging

Het debat over het MFK en GLB is niet beslecht. Het heeft nog een lange weg te gaan. De Europese Commissie is op verdediging aangewezen. Landbouwcommissaris Christophe Hansen weerlegt de kritiek dat zou gekort worden op de landbouwuitgaven. De 300 miljard euro die de lidstaten in het MFK tussen 2028 en 2034 verplicht aan rechtstreekse inkomenssteun moeten besteden is immers een minimum. Niets belet lidstaten of regio's om de steun bij te passen met maatregelen en middelen uit de overige 500 miljard euro van het zogenaamde fonds voor 'Nationale en Regionale Partnerschappen.' Elke lidstaat krijgt immers zijn enveloppe toegewezen. De landbouwsector kan bovendien ook profiteren van het nieuwe competitiviteitsfonds, bestemd voor het gehele Europese bedrijfsleven, en dus ook voor de landbouw- en voedingssector. Tot slot worden de middelen voor innovatie in de landbouw en voedingssector verviervoudigd. Dan heeft Hansen het nog niet over de beloofde verhoging van de promotiefondsen en de campagne 'Buy European Food' uit de 'State of the Union' van Ursula von der Leyen, waarmee zij ook haar eigen landbouwadministratie verraste. Inmiddels heeft de Europese Commissie ook de hogervermelde 300 miljard euro voor minimale rechtsreekse steun onder de lidstaten verdeeld. Ons land krijgt voor 2028-2034 ongeveer 3,6 miljard euro. Grootste begunstigde is Frankrijk met 50,1 miljard euro. De kleinste ontvanger is Malta met 0,14 miljard euro. 6,3 miljard euro gaat naar een crisisreserve. ■

Jacques Van Outryve,
senior writer

Europees landbouwcommissaris Christophe Hansen in de verdediging. Hier tijdens de informele minister-raad in Denemarken.

Digitalisering in de landbouw

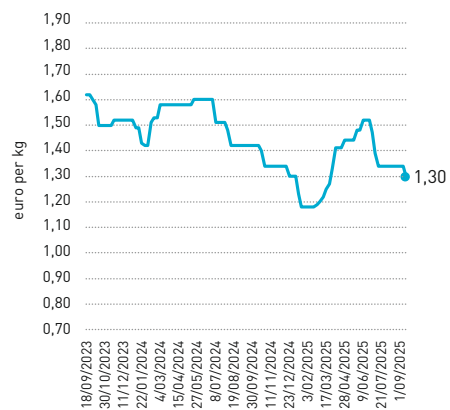
Het Europees onderzoekscentrum (JRC) schetst een, naar eigen zeggen, bemoedigend beeld van de digitalisering in de landbouw. 93% van de ondervraagde boeren zegt ten minste één informatietechnologie of softwaretool te gebruiken. 76% gaat ervan uit dat dit economische voordelen biedt, zoals kostenbesparing en efficiëntiewinst. 72% heeft het ook over milieuvoordelen. 67% verwacht ook sociale voordelen zoals (administratieve) lastenverlichting en tijd-winst. Het belangrijkste instrument is de smartphone, op de voet gevolgd door de computer of tablet. Opvallend is dat bedrijven met rechtstreekse verkoop meer gedigitaliseerd zijn, net als grotere bedrijven en hogeropgeleide bedrijfsleiders. Leeftijd speelt minder een rol. De belangrijkste aanzet om te digitaliseren is en blijft de overheid met haar regelgeving! Maar de kosten van digitalisering zijn een belangrijke hindernis. Het delen van digitale gegevens wordt vooral gezien als delen van kennis maar ook als middel om beter gediend te worden, bijvoorbeeld door de provider of andere toeleverancier. Een ruilmiddel, dus! Grootste hindernis is privacy en cyberveiligheid. Delen van gegevens is echter noodzakelijk om op termijn te beschikken over betrouwbare artificiële intelligentie (AI) in de landbouw.

Vleesvarkens | Varkensprijzen zwaar onder druk

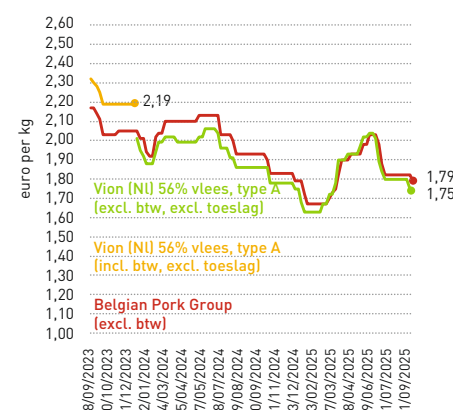
De gevolgen van de exportheffingen die China Europees varkensvlees oplegt worden nu pas duidelijk. De export naar China vanuit Europa is, behalve vanuit Spanje, zo goed als stilgevallen. Daardoor komt er meer varkensvlees op de Europese markten terecht. Aankopers zien hun kans groot om de prijzen naar beneden te duwen. Het is voor de slachthuizen dan ook erg moeilijk om varkensvlees geplaatst te krijgen. Door de stroevere afzet van varkensvlees wordt er door de slachterijen minder geslacht en zodoende worden er ook meer slachtrijpe varkens uitgesteld. Het is erg onrustig op de varkensmarkten en het zal wellicht nog even duren voordat de storm gaat liggen.

De Belgische noteringen volgden de Duitse beweging. De BPG-notering daalde met 10 cent per kg geslacht. Dat is meer dan wat verwacht werd. Daarmee wordt het prijsverschil dat er is tussen de Duitse

Prijzevolutie varkens levend

Prijzevolutie varkens geslacht

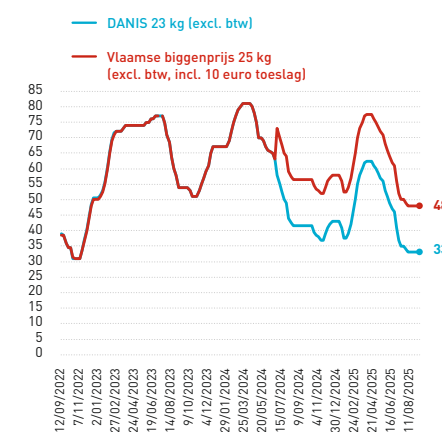
en onze noteringen nog verder uitgeroken. Ook in Nederland en Denemarken wordt de demarche van de Duitse slachthuizen gevolgd. In Spanje zien we duidelijk een lager prijsverval. Ondanks het gegeven dat Europa één grote eengemaakte markt

is, zien we verschillende prijsdynamieken en wellicht zullen deze de komende weken wat uitgevlakt worden. Feit is dat de varkenshouders duidelijk de dupe zijn van het handelsconflict tussen Europa en China. ■

Biggen | Biggenprijzen moeten fors inleveren

De biggenmarkten ondervinden ook de gevolgen van de Chinese importheffingen die sinds 10 september van kracht zijn op Europees varkensvlees. De voorbije weken hadden de biggenmarkten een evenwicht gevonden en was er het gevoel dat de afzet van biggen terug wat vlotter liep. Met de eerste daling van de varkensprijzen en het vooruitzicht van verder dalende varkensnoteringen, kreeg het vertrouwen van de vleesvarkenshouders een knauw. Er wordt dan ook afwachtend gereageerd en daardoor zijn de vrije biggen moeilijker te plaatsen. ■

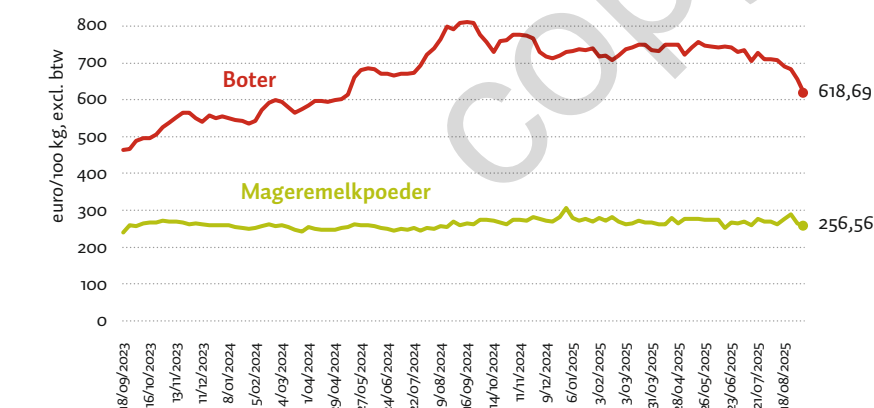
Zuivel | Dalende zuivelprijzen zetten druk op melkpreisvorming

De prijzen van de belangrijkste zuivelproducten gaan in sterk dalende trend. De Belgische magere melkpoederprijs daalde vorige week tot 2565 euro/ton; de roomprijs daalde tot 3096 euro/ton. Ook de boterprijs daalde sterk tot 6186 euro/ton. Internationaal blijft de Fonterra-veiling haar dalende trend aanhouden, alhoewel de voorbije week de daling beperkt bleef (-0,8%). De magere melkpoeder- en vollemelkpoederprijzen daalden licht tot respectievelijk 2615 dollar/ton en 3790 dollar/ton. Ook de boterprijs daalde licht tot 6892 dollar/ton (-0,8%). Vooral de mozarellaprijs daalt fors en noteert op 3860 dollar/ton (-9,6%). Enkel de kaasprijs (cheddar) bleef overeind en steeg licht tot 4814 euro/ton (+2,2%). Het

verhandelde volume was zeer hoog met 39.039 ton. De daling weerspiegelt zich ook in dalende melksprijzen. De spotmarkt melk-

prijzenotering op de Nederlandse DCA-markt daalde de voorbije week fors en noteerde op 41,50 euro/100 kg (-6 euro). ■

Prijzevolutie zuivel

Kalveren NUKA: stationair

Datum	Notering	Verskil	Notering uitgedrukt exclusief btw, tenzij anders vermeld
12 sep	765-1485	=	€/stuk
12 sep	300-565	=	€/stuk
12 sep	100-285	=	€/stuk

Kalveren slachtvee: stijgend

12 sep	7,70	+0,05	€/kg gesl. gew.
--------	------	-------	-----------------

Koeien slachtvee: stationair

12 sep	8,25-9,00	=	€/kg lev. gew.
16 sep	5,25-5,45	=	€/kg lev. gew.

Koeien geslacht: dalend

8 sep	918,72	-4,84	€/100 kg koud karkasgew.
-------	--------	-------	--------------------------

Stieren mager: dalend

12 sep	2400-2700	-100	€/stuk
--------	-----------	------	--------

Stieren slachtvee: stationair

12 sep	8,50-9,50	=	€/kg lev. gew.
16 sep	5,45-5,65	=	€/kg lev. gew.

Stieren geslacht: dalend

8 sep	949,74	-2,04	€/100 kg koud karkasgew.
-------	--------	-------	--------------------------

Biggen: dalend

15 sep	28,0	-5,0	€/stuk
15 sep	43,0	-5,0	€/stuk

Varkens geslacht: dalend

22 sep	1,628	-0,100	€/kg gesl. gew.
18 sep	1,85	-0,10	€/kg gesl. gew.
15 sep	1,65	-0,10	€/kg gesl. gew., excl. btw, excl. toesl.
22 sep	1,690	-0,100	€/kg gesl. gew.

Slachtpluimvee: stationair

22 sep	1,37	=	€/kg lev. gew., incl. Belplume
17 sep	0,90-0,92	=	€/kg lev. gew.
17 sep	1,39-1,41	=	€/kg lev. gew., incl. Belplume

Verrijktekooi-eieren: stijgend

16 sep	13,36	+0,03	€/100 stuks, excl. toesl.
16 sep	13,91	+0,03	€/100 stuks, excl. toesl.
16 sep	15,82	+0,02	€/100 stuks, excl. toesl.
16 sep	16,22	+0,02	€/100 stuks, excl. toesl.

Scharreleieren: stijgend

16 sep	14,53	+0,25	€/100 stuks, excl. toesl.
16 sep	15,40	+0,17	€/100 stuks, excl. toesl.

Boter: dalend

8 sep	618,69	-37,70	€/100 kg
-------	--------	--------	----------

Melkpoeder: dalend

8 sep	256,56	-7,67	€/100 kg
-------	--------	-------	----------

Gerst: stationair

18 sep	161,00	+1,50	€/ton
19 sep	161,00	=	€/ton

Stro: stijgend

17 sep	130,00	+5,00	€/ton
--------	--------	-------	-------

Tarwe: stationair

18 sep	161,00	+1,50	€/ton
19 sep	161,00	=	€/ton

Wisselvallig weer houdt trouw publiek niet tegen

De 37ste editie van de Werktuigendagen in Oudenaarde telde bijna 230 exposanten. Daarvan waren ruim 20% nieuw in vergelijking met vorige editie. Meer dan 450 moderne machines werden op het terrein van ruim 120 hectaren gedemonstreerd, wat op deze schaal uniek is in Europa en zowel voor een recordaantal exposanten als machines zorgde. Het wisselvallige weer heeft het trouwe publiek niet tegengehouden. Met zo'n 47.000 bezoekers over de twee dagen gespreid kan toch opnieuw van een zeer geslaagde editie gesproken worden.

Tom Dewanckele

De Werktuigendagen, die ook wel eens het 'Rock Werchter van de Vlaamse land- en tuinbouw' genoemd worden, brachten afgelopen weekend de landbouwsector samen in Oudenaarde. Naast een bewegende tentoonstelling van machines en ruimte voor ontmoeting is Werktuigendagen de voorbije decennia uitgroeid tot een prachtig platform voor de sector. De beurs laat de vele bezoekers geïnspireerd naar huis gaan ▶

1 Het Italiaanse Faresin zorgde tijdens de demo van voermengwagens voor een primeur: de eerste volledig elektrisch aangedreven voermengwagen in actie in ons land.

2 Een regenboog van mais kan op de Werktuigendagen op evenveel bewonderende blikken rekenen dan de natuurlijke variant.

3 4 Na de officiële opening bracht vice-premier en minister van Begroting Vincent Van Peteghem een bezoek aan de Boerenbondstand. Hij benadrukte het belang van innovatie en duurzaamheid in de sector.

**Werk
tuigen
dagen**
Land- en tuinbouw in beweging

Evenement

met nog betere en meer doordachte keuzes voor hun eigen individueel landbouwbedrijf.

Focus op duurzame landbouw

Joris Van Olmen, voorzitter van AgriBevents, loofde op de officiële opening de inzet van velen om ook van deze editie weer een succes te maken. Er ging tijdens deze editie extra aandacht naar duurzaamheid met een focus op goed bodembeheer, digitalisering, elektrische machines, robotisering en alternatieve onkruidbestrijding. Vincent Van Peteghem, vice-eerste minister van België en minister van Begroting, benadrukte het belang van de landbouw en had uitgekeken naar zijn bezoek. "De toekomst van vernieuwing en vakmanschap klopt op de deur van de landbouwsector. Het is wonderbaarlijk dat de Werktuigendagen tweejaarlijks zo veel nieuws aan machines en technieken kunnen presenteren. Veel van de hier aanwezige machines zouden in de regering goed van pas kunnen komen om de putten in onze begroting te helpen vullen", zo grapte hij.

Brede waaier aan demonstraties

Traditioneel vinden er heel wat vrije demonstraties plaats achter de standen van de mechanisatiebedrijven. Naast de eerste kennismaking met de veelzijdige hennep teelt waren er dit jaar vier thematische demo's: robotisatie onkruidbestrijding met nieuwe wieldsystemen die onkruidbeheersing naar een hoger niveau tillen, voermengwagens die een identiek rantsoen mengden en met elkaar vergeleken werden, elektrische verreikers en wielladers waar je zelf mee mocht experimenteren en tot slot een bodemeiland XL waar een levende bodem als fundament voor een veerkrachtige landbouw centraal stond. Komende edities van Boer&Tuinder brengen we van de verschillende demo's een uitgebreider verslag. ■

- 5 Hylor, de Vlaamse constructeur van vlasmachines, gaf een demonstratie in het oogsten van hennep dat voor het eerst aanwezig was in het teeltplan van de Werktuigendagen.
- 6 Op het bodemeiland XL konden bezoekers onder andere de worteldiepte van verschillende groenbedekkers vergelijken.
- 7 Tijdens zijn rondgang bracht vice-premier Van Peteghem ook een bezoek aan de stand van Arvesta waar hij kennismakte met de gloednieuwe John Deere-hakselaar.
- 8 Onkruid bestrijden wordt niet meer alleen een kwestie van chemie, maar ook van spits-technologie. Zo bewijzen de geavanceerde machines tijdens de demo onkruidbestrijding.
- 9 Niet alleen de maishakselaars, maar ook de oogstmachines bij de groenten konden op heel wat interesse rekenen.

Vraag voor Chris Botterman

Hoofd Sociale Zaken Boerenbond

Kan het nettoloon in de hand worden uitbetaald?

September is de maand waarin het grootste aantal seizoenwerknemers gelijktijdig werkzaam is binnen onze bedrijven. Aan het einde van elke maand vindt de loonberekening plaats. Bij seizoenpersoneel is er geen persoonlijke RSZ-inhouding ten laste van de werknemer. Wanneer een fiscale fiche wordt opgemaakt, moet er ook een bedrijfsvoorheffing van 11,11% (voor rijksinwoners) of 18,725% (voor niet-rijksinwoners) worden ingehouden. Ten slotte wordt het nettoloon aan de werknemers uitbetaald. Als er een akkoord is met de werknemer, mogen huisvestingskosten van het nettoloon worden afgetrokken en op de loonfiche worden vermeld, vóór de uitbetaling. Vroeger kon de werknemer kiezen tussen een girale betaling of contant geld. Die keuze bestaat sinds 1 januari 2023 niet meer. Vanaf die datum moet het loon verplicht via een bankoverschrijving worden uitbetaald. De girale betaling is dus de regel. Hierop is alleen een uitzondering mogelijk indien er over dit onderwerp een akkoord bestaat tussen de sociale partners van een bepaalde sector.

Cash voorschot is mogelijk bij seizoenpersoneel

In de sociale onderhandelingen voor de periode 2023-2024 sloten we opnieuw een akkoord af voor de seizoenwerknemers in de tuinbouw. Dit geldt sinds 1 januari 2024 en houdt in dat voor reguliere werknemers met een contract voor onbepaalde of bepaalde duur, er altijd giraal moet worden betaald. Ook het maandelijks voorschot moet giraal betaald worden. Voor seizoenpersoneel daarentegen kan er gedurende acht weken per kalenderjaar maximaal 65 euro in cash worden uitbetaald. In totaal kan er niet meer dan 50% van het loon per maand in de hand worden betaald. De betaling van het saldo op het einde van de maand moet giraal gebeuren. Deze regeling geldt voor een onbepaalde duur, en dus ook in 2025. Seizoen-

werknemers die in ons land aankomen, moeten soms meteen hun reiskosten betalen en hebben ook geld nodig om eerste aankopen te doen. Er zijn steeds minder bankautomaten. De mogelijkheid om gedurende acht weken een voorschot in de hand uit te betalen, komt tegemoet aan een vraag van veel tuinders. Het gaat toch over een bedrag van zo'n 280 euro/maand. ■

Loonwijting op papier is nodig

Bij elke betaling die gebeurt in cash moet de werknemer een document ondertekenen waarin vermeld wordt welke bedragen worden uitbetaald en ook waarop ze betrekking hebben. In dit document verklaart de werknemer zich akkoord met de berekening en erkent hij de vermelde bedragen ook effectief ontvangen te hebben. Dit ontvangstbewijs moet opgesteld zijn in twee exemplaren in het Nederlands én in een taal die de werknemer begrijpt en die hij tekent, zowel voor akkoord als voor ontvangst. Dit document geldt als bewijs van wat er precies betaald is. Een exemplaar wordt bewaard bij de loonbon. Wij hebben een modeldocument gemaakt in het Nederlands, Frans, Engels, Duits, Pools, Roemeens, Portugees en Bulgaars met telkens ook een bijhorende Nederlandstalige versie. Deze documenten kan je als Boerenbondlid vinden op www.boerenbond.be/modelovereenkomst.

Via www.boerenbond.be/vraaghetaan beantwoordt Chris Botterman nog andere vragen rond sociale zaken of kan je zelf een vraag stellen.

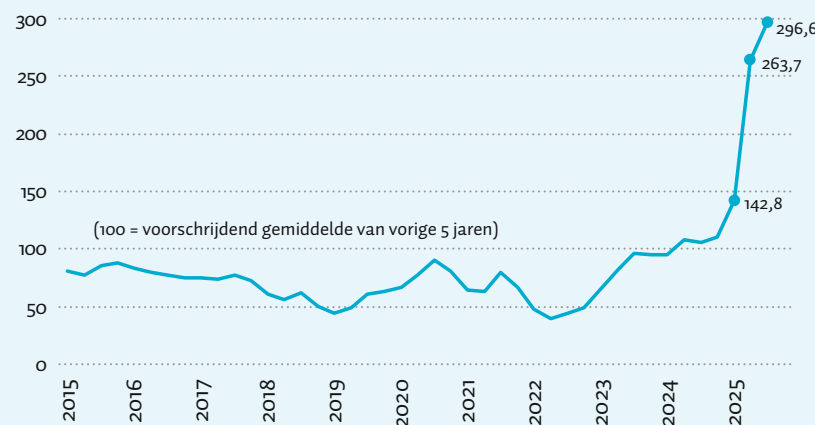

Gestegen rundveeprijzen zorgen voor betere rentabiliteit

Waar de rentabiliteit op de vleesveebedrijven tussen 2015 en 2023 structureel ondermaats was, zien we vanaf eind 2024 een kentering in de prijsvorming die zich in de eerste helft van 2025 exponentieel heeft doorgezet. Dit weerspiegelt zich ook in verbeterde rentabiliteit op de vleesveebedrijven. De rendabiliteitsbarometer kleurt donkergroen momenteel, maar hij houdt geen rekening met de impact van blauwtong in 2024 en de nasleep in 2025. Op individuele bedrijven was er een grote impact met een effect op uitval en verminderde vruchtbaarheid.

Roel Vaes, adviseur studiedienst

Vleesveebarometer 3de kwartaal 2025

Vleesveebarometer kleurt donkergroen

De vleesveebarometer geeft de rentabiliteitssituatie voor een gemiddeld zoogveebedrijf met afmest van eigen stieren en koeien, relatief weer. De vleesveebarometer gaat sinds 2024 in licht stijgende lijn. Vanaf begin 2025 steeg de barometer exponentieel door en komt hij uit op 296% ten opzichte van de referentieperiode, zijnde de gemiddelde rentabiliteit van de laatste vijf jaar. De stijging is het gevolg van de gestegen prijzen voor dikbilstieren en -koeien sinds begin 2025. Deze prijzen liggen tussen januari en september 2025 ongeveer 30% hoger dan in dezelfde periode 2024. Sinds corona is er een beter evenwicht tussen vraag en aanbod van kwaliteitsvol rundvlees, hetgeen zorgde voor stijgende rundvleesprijzen. Deze werden in 2022 en 2023 nog geneutraliseerd door (sterk) stijgende kosten. In 2024 en 2025 stabiliseerden de kosten, wat zich samen met de sterk gestegen rundvleesprijzen vanaf 2025 weerspiegelt in de betere rentabiliteit. Aan de kostenzijde zijn de kosten van het krachtvoer voor de groei- en afmestfase in het derde kwartaal 2025 licht gedaald ten opzichte van de vorige kwartalen in 2025. Ook de sojaprijs zit met 345 euro/ton (soja 48%) op een haalbaar niveau. Door het droge voorjaar en zomer was er minder grasgroei en varieert de maïsofbrengst en kwaliteit regionaal, hetgeen ook hogere kosten met zich meebrengt.

Impact blauwtong

Focussen we op België dan zien we al jaren een sterk dalende trend in het aantal geslachte S- en E-type karkassen. De voorbije tien jaar zijn deze met meer dan 65% gedaald. Sinds 2025 is onmiskenbaar ook de impact van blauwtong merkbaar op de bedrijven. Enerzijds zijn er de effecten van sterfte bij de runderen en geboren kalveren in het najaar 2024 en begin 2025; anderzijds is er impact door de nasleep op de vruchtbaarheid. Heel wat vaarzen en koeien hebben hun vrucht verloren en geraakten moeilijker drachtig. Hierdoor is er vermoedelijk een gedeeltelijke verschuiving van de kalvingen richting het najaar. Dit heeft uiteraard een grote (negatieve) impact op de rentabiliteit van individuele bedrijven, hetgeen niet tot uiting komt in de vleesveebarometer. Het model houdt hiermee immers geen rekening. De impact van blauwtong is duidelijk zichtbaar in de evolutie van de slachtlingen en de geboortes. In de periode januari - augustus 2025 zijn er volgens de IVB-cijfers ongeveer 12% minder dieren geslacht in de Vlaamse slachthuizen dan in dezelfde periode 2024. Focussen we enkel op de Belgische runderen, loopt dit zelfs op tot een vermindering van 19%. Er zijn wel meer buitenlandse (vooral Franse) runderen hier geslacht dan in 2024. Ook bij de geboortes zien we dit effect terugkomen. In de eerste helft van 2025 waren er volgens de gegevens van DGZ (Sanitel)

bijna 13% minder geboortes over alle diertypes heen. Bij de vleestypes liep dit zelfs op tot 17%. Ter vergelijking: de voorbije jaren was er een daling van 3 tot 5% in geboortes uit vleesveetypes. Ook in Wallonië zijn er vergelijkbare trends. Niet enkel in België maar ook op Europees niveau is de productie van runderen met 4,8% teruggelopen in de eerste helft van 2025. Zeker in onze buurlanden (Nederland, Duitsland en Frankrijk) heeft blauwtong ook huisgehouden, met sterke dalingen tot gevolg. Er is in die periode 6,3% meer rundvlees geïmporteerd naar Europa, voornamelijk uit de UK en de Zuid-Amerikaanse landen.

Wat brengen de volgende maanden?

Na de sterke stijgingen dit voorjaar, zijn de prijzen van dikbilstieren en -koeien deze zomer gestabiliseerd tot licht gedaald. Sinds midden september zit er terug wat positieve evolutie in de prijzen. De prijzen van dikbilstieren zijn stabiel tot licht stijgend en schommelen rond 9,15 à 9,40 euro/kg geslacht, met uitschieters tot 9,50 euro/kg of meer voor de beste stieren. De prijzen van dikbilkoeien trekken terug wat aan. Deze schommelen tussen 8,30 à 9,25 euro/kg geslacht, met uitschieters naar boven voor de betere koeien of onder specifieke labels. Daarnaast trekken de prijzen van reforme melkkoeien ook terug aan.

Als we een inschatting voor de nabije toekomst maken, zal het aanbod van stieren en koeien zeker niet stijgen de volgende periode en eerder dalen gezien de evolutie van de geboortecijfers. De vraagzijde zal bepalend zijn voor de prijsvorming. De verkoop van rundvlees via de supermarkten stond deze zomer onder druk. Dit weerspiegelt zich ook in minder gecommercialiseerde Belbeefwaardige karkassen via de retailers. De gestegen rundveeprijzen zijn (gedeeltelijk) doorgerekend naar de consument, wat vermoedelijk leidt tot wat vraaguitval. Rundvlees wordt vaker vervangen door varkensvlees of kip. Het valt af te wachten of deze trend zich de volgende maanden zal doorzetten. Maar desalniettemin is de verwachting niet dat de prijzen de volgende maanden gaan wegzakken, maar zelfs eerder nog licht stijgen. Alleszins zullen we de evolutie van de invoer van buitenlandse runderen van nabij opvolgen. Het blijft voor ons primordiaal dat de supermarkten ons kwalitatief en duurzaam, lokaal geproduceerd rundvlees blijven aanbieden en niet gedeeltelijk switchen naar (goedkopere) buitenlandse alternatieven. In deze optiek is het Mercosur-handelsakkoord dat momenteel voorligt ter goedkeuring bij de lidstaten een bedreiging voor onze en met uitbreiding de Europese rundveehouders. Aan de kostenzijde zijn er tot slot ook heel wat onzekerheden. Op korte termijn lijken de grondstof- en voederprijzen vrij stabiel momenteel, maar het is nog niet volledig duidelijk wat de impact van het akkoord over de handelstarieven tussen de VS en de EU zal zijn. Ook de impact van de geopolitieke situatie in Oekraïne en Israël op de economie en grondstofprijzen is een onbekende. Alleszins zijn er, door de verplichte vaccinatiecampagne tegen blauwtong en EDH, deze zomer geen noemenswaardige bijkomende symptomen vastgesteld. Inzetten op een verplichte boostervaccinatie in 2026 is dan ook niet verkeerd. ■

Dossier Erosiebestrijding

Erosiebestrijding vormt een speerpunt van het Vlaamse bodembeschermingsbeleid. Om de problematiek aan te pakken zijn een aantal al dan niet verplichte maatregelen van kracht, afhankelijk van de indeling van het perceel. Wat is nu juist verplicht en wanneer? En welke zaken zouden we graag anders zien? We gaan er in dit dossier dieper op in.

Erosiebestrijding tussen beleid en boerenrealiteit

Op basis van bodemtype en hellingsgraad worden gronden ingedeeld volgens erosiegevoeligheid, waarbij voor de risicovolste gronden verplichte maatregelen gelden. Daarnaast kunnen landbouwers ook vrijwillig erosiebestrijdingsmaatregelen nemen via diverse gesubsidieerde regelingen. Maar laat ons beginnen bij het begin.

Gerrit Budts

Wat is erosie?

Bodemosie is een natuurlijk proces waarbij de bovenste lagen van de aarde worden verplaatst door afstromend water of wind. We maken een onderscheid in watererosie door regenwater, bewerkingserosie door landbouwmachines en winderosie. Erosie leidt algemeen tot verarming van de bodem, opbrengstverlies en overlast door afstromende grond of water. Daarom is erosiebestrijding al jaren een speerpunt van het Vlaamse bodembeschermingsbeleid. Als landbouwer hecht je heel veel belang aan de vruchtbaarheid van je bodem; net daarom nemen heel wat landbouwers al maatregelen tegen erosie.

Indeling volgens erosiegevoeligheid

Gemeenten met hogere gevoeligheid bevinden zich vooral in heuvel- en leemachtige gebieden, zoals Haspengouw, het Hageland, het Pajottenland, het Heuvelland en de Vlaamse Ardennen. De totale potentiële erosie van een

landbouwperceel houdt onder meer rekening met het bodemtype, de hellingslengte en de hellingsgraad. Het risico dat bodemdeeltjes wegspoelen bij een stevige regenbui is groter op steilere en langere hellingen dan op vlakke en kortere percelen. Teelten zoals mais en aardappelen geven een groter risico op erosie dan wintergranen. Ook zijn bodems met een hoger organischestofgehalte weerbaarder tegen erosie. Landbouwgrond in Vlaanderen is dan ook ingedeeld volgens erosiegevoeligheid: paars en rood (hoog), oranje en geel (middel) en groen (laag). Enkel voor de gevoeligste percelen - de paarse en de rode - zijn maatregelen verplicht. In de andere klassen is er vooral een stimulerend beleid, waar landbouwers vergoed kunnen worden voor bijkomende inspanningen.

Maatregelen

De maatregelen uit de verschillende regelingen en ondersteuningsmechanismen, kunnen erosie tegengaan of de gevolgen, bijvoorbeeld de afstroom van grond, beperken. ▶

Voor erosiegevoelige percelen, de paarse en rode, gelden een aantal verplichte maatregelen. Denk daarbij aan het bedekken van de bodem met groenbedekkers of gewasresten, het toepassen van niet-kerende bodembewerking en het aanleggen van bufferstroken of graszones.

Landbouwers kunnen ook vrijwillig erosiebestrijdingsmaatregelen nemen via de ecoregelingen en agromilieuklimaatregelingen in het kader van het GLB. Deze worden financieel ondersteund en zijn bedoeld om duurzame landbouwpraktijken te stimuleren. Voorbeelden zijn de aanleg van extra bufferstroken, permanente bodembedekking of de aanleg van houtkantten of grasstroken.

In functie van deze maatregelen kan bij het VLIF steun worden aangevraagd voor zogenaamde niet-productieve investeringen zoals erosiedammen en productieve investeringen zoals machines voor niet-kerende bodembewerking of directe inzaai.

Via het erosiebesluit van de Vlaamse regering kunnen gemeenten en steden financiële steun krijgen voor de aanleg van kleinschalige erosiebestrijdingswerken.

Vroeger konden landbouwers via de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) beheerovereenkomsten afsluiten voor erosiebestrijding. Dit waren contracten waarbij ze zich engageerden om bepaalde maatregelen te nemen in ruil voor een vergoeding. Deze regeling werd echter geschrapt, ondanks de aangetoonde meerwaarde.

Keuzepakket

Voor de verplichte maatregelen is er een keuzepakket. Hierin moet het basispakket gecombineerd worden met

Het achterlaten van gewasresten is een van de maatregelen om erosie tegen te gaan.

het pakket bufferstroken, het pakket teelttechnische maatregelen of het pakket structurele erosiebestrijdingswerken. Het aantal maatregelen is afhankelijk van de erosiegevoeligheid van het perceel, de inzaaidatum en/of het een meerjarige teelt is of niet. De verplichte maatregelen op percelen met een hoog erosierisico maken deel uit van de zogenaamde conditionaliteit binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Dit betekent dat landbouwers die steun ontvangen bepaalde basisregels moeten volgen, waaronder erosiebestrijding.

Evaluatie

Intussen zijn de meeste landbouwers in erosiegevoelige gebieden al wel vertrouwd met de huidige erosieregeling. Een evaluatie door de voormalige minister van Omgeving Demir in 2023, concludeerde dat er al heel wat stappen in de goede richting gezet waren, maar dat er een aantal verbeterpunten bleven.

In de evaluatie werden onder andere een striktere handhaving, een betere opvolging en meer middelen voor gebiedsgerichte coördinatie op het terrein vernoemd. Die coördinatie gebeurt onder andere door de regionaal actieve erosiecoördinatoren. ■

Europese Soil Monitoring Law

Op Europees niveau is bodem de afgelopen decennia meer en meer onder de aandacht gekomen. In het kader van EJP (European Joint Programme) Soil werden veel middelen vrijgemaakt voor wetenschappelijk onderzoek naar bijvoorbeeld monitoringsmethodieken. Europa werkt immers aan de Soil Monitoring Law, waarbij bodemgezondheid centraal staat en deze zal worden gemonitord op basis van biologische, fysische en chemische parameters.

Vooruitlopend op de goedkeuring van de European Soil Monitoring Law werkt Vlaanderen momenteel aan een Bodemzorgplan. In dat plan, dat de administraties voorlopig zonder betrokkenheid van de actoren zoals Boerenbond opmaken, wordt aandacht besteed aan de verschillende parameters en worden de uitdagingen benoemd. Eén daarvan is erosie. Er worden vragen gesteld over hoe we hier in de toekomst mee moeten omgaan, of de bestaande maatregelen voldoende zijn en of maatregelen die hun deugdelijkheid hebben bewezen in het tegengaan van erosie niet overal moeten worden toegepast waar erosiegevoeligheid speelt. Boerenbond volgt dit verder op.

© FOTO'S: BOERENNAUUR VLAANDEREN

Wat verwacht Boerenbond van het beleid?

Erosiebestrijding blijft een cruciale uitdaging voor de Vlaamse landbouw. Boerenbond vraagt een beleid dat inzet op haalbare en praktijkgerichte maatregelen, met respect voor de expertise van landbouwers en de regionale context. In dit artikel formuleren we zeven concrete verwachtingen. Boerenbond pleit voor een stimulerend beleid dat inzet op samenwerking, innovatie en maatwerk – zonder te raken aan de vrije teeltkeuze.

Gerrit Budts

Optimaliseer handhaving op het terrein

Jammer genoeg zijn er nog steeds enkelingen die de erosieregels aan hun laars lappen. Daarvan zijn landbouwers die de maatregelen wel correct toepassen de dupe. Boerenbond is tegen het collectief verstrengen van de regels. Wel mogen er meer gerichte terreincontroles komen op het correct

uitvoeren van de erosiebestrijdingsmaatregelen. Met enkel desktopcontroles gaan we er niet komen.

Breid het keuzepakket aan maatregelen uit

Het is cruciaal dat landbouwers uit een maatregelenpakket kunnen kiezen op basis van eigen expertise en regionale specificiteit. Door een ruim keuzepak-

ket vergroot de haalbaarheid en het draagvlak in de praktijk, wat de effectiviteit ten goede komt.

Technologie evolueert razendsnel. We vragen daarom om voldoende middelen te voorzien voor onderzoek naar nieuwe technieken die kunnen ingezet worden om erosie te vermijden. Eens aangetoond is dat een aantal nieuwe technieken efficiënt zijn, moet er dan ook snel bijsturing in de regelgeving mogelijk zijn, zodat ze snel in de praktijk kunnen toegepast en gevalideerd worden. Het is ook belangrijk dat er voldoende mogelijkheid is om innoverende technieken in de praktijk te testen. Soms laat de regelgeving dat niet toe. Boerenbond verwacht minder hokjesdenken, maar een benadering over de betrokken administraties heen, ook als dat financiële inspanningen vraagt. ►

Opnieuw een vijfjarige beheerovereenkomst erosie

Vroeger konden landbouwers een vijfjarige beheerovereenkomst afsluiten met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor erosiebestrijding. Sinds 2023 zijn deze overeenkomsten vervangen door beheerovereenkomsten gericht op biodiversiteit. De meerjarige beheerovereenkomst was één van de beste instrumenten binnen het erosiebeleid. We vragen om bij de evaluatie en de uitbreiding van de maatregelenkoffer rond erosie ook de invoering van de meerjarige beheerovereenkomst erosie terug te heroverwegen.

“Het gaat over het zoeken naar oplossingen die de maatschappij ten goede komen.”

Flottere vergunningverlening erosiebestrijdingswerken

De weg die initiatiefnemers moeten afleggen om een vergunning te verkrijgen voor structurele erosiebestrijdingswerken (archeologienota, vergunningsdossier, subsidiedossier ...) duurt lang en is vaak complex. We vragen hiervoor een vereenvoudigd kader.

Inspanningsverbintenis met vergoedingen

Een nulrisico bestaat niet, maar we staan wel achter het principe dat we erosie en sedimentafvoer moeten beperken. Een stimulerend beleid is belangrijk. Het tegengaan van erosie – of de gevolgen ervan – is een ecosysteemdienst. Dit erkennen is essentieel om de motivatie bij landbouwers hoog te houden. Het erosiebeleid mag niet evolueren van een inspanningsverbintenis naar een resultaatsverbintenis. Een vergoeding enkel gebaseerd op een resultaatsverbintenis werkt niet.

Inspanningen kosten heel wat investeringen, en die moeten ook vergoed worden. Ook voor de verplichte maatregelen moet de steun behouden blijven. Door correct te vergoeden kunnen nog betere resultaten bereikt worden. We begrijpen dat waar nodig, bij rode en paarse percelen, een aantal maatregelen verplicht zijn. Voor de minder gevoelige percelen kan veel bereikt worden door te sensibiliseren en stimuleren. Verplichten is daarom voor ons geen optie. Daarnaast zijn we er voorstander van om nog sterker in te zetten op een gebiedsgerichte benadering. Maatregelen moeten locatie- en perceelspecifiek zijn. Een aanpak op maat leidt tot betere resultaten.

Vrije teeltkeuze

Bijkomende teeltverboden zijn een absolute *no-go*. Landbouwers moeten individueel en gericht maatregelen kunnen nemen om de strijd tegen erosie tegen te gaan, maar een teeltverbod of beperkingen in de teeltkeuze mogen geen verplichte maatregelen worden. De beslissing van teeltkeuze moet altijd bij de landbouwer blijven.

Meer inzetten op erosiecoördinatoren

Een erosiecoördinator sensibiliseert en informeert over de erosieproblematiek en is het aanspreekpunt voor landbouwers, gemeentebesturen en andere betrokkenen. De Vlaamse overheid financiert de aanstelling van een erosiecoördinator door steun te voorzien voor een gemeentelijk erosiebeleid. Jammer genoeg zien we dat een aantal gemeenten niet wensen in te stappen, ook al zijn ze gelegen in een heuvelachtige leemregio, met een erosieproblematiek op sommige plaatsen. Misschien kan er gekeken worden dat de aanstelling van een erosiecoördinator daar op een alternatieve manier kan. De Vlaamse erosiecoördinatoren hebben hun expertise gebundeld op de website www.erosie.be. ■

Ingo Luypaert

Adviseur Studiedienst
ingo.luypaert@boerenbond.be

Uitgaan van stimulerende maatregelen

Vanuit de landbouwsector werken we aan een voldoende groot maatschappelijk draagvlak. Dat kan alleen als we ook uitdagingen aanpakken. Erosie is zo'n uitdaging. Niet alleen is het als landbouwer geen goede zaak dat je vruchtbare grond en bodem afspoelen, maar het zorgt ook vaak voor ergernis bij burgers en lokale besturen wanneer een regenbui opnieuw zorgt voor afspoeling in tuinen, op percelen of op de straat.

De praktijk leert dat een aanpak op maat, die uitgaat van stimulerende maatregelen, vaak het beste werkt. Erosie en de aanpak ervan krijgen ook steeds meer aandacht omdat op Europees niveau al een tijd wordt gedebatteerd over een bodemwet, de European Soil Monitoring Law. Erosie zal een van de thema's worden die leeft binnen het maatschappelijk debat. Daarom bouwen we als Boerenbond verder op eerdere initiatieven en werken we aan duidelijke standpunten, waarin we de bekommernissen van de sector meenemen.

“Erosie wordt een van de thema's die leven binnen het maatschappelijk debat”

Karel Vandaele, erosiecoördinator in Limburg

“De kern van een goede aanpak is maatwerk”

Samenwerking biedt de beste oplossingen voor erosieproblemen. Erosiecoördinatoren begeleiden en ondersteunen gemeenten bij de uitvoering van het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. Ze gaan op het terrein, onderhandelen met landbouwers en grondeigenaars om tot oplossingen te komen en ze bereiden de subsidieaanvragen voor. Wij staken ons licht op bij Karel Vandaele, erosiecoördinator van de provincie Limburg.

Gerrit Budts

Wat is juist de rol van een erosiecoördinator?

Erosiecoördinatoren werken in dienst van gemeenten. Vaak schieten we in actie na meldingen van burgers van bijvoorbeeld modderstromen of over-

last. Maar we gaan ook proactief in gesprek met de landbouwers, altijd om samen oplossingen te vinden. Dat is ook het schitterende aan samenwerken met landbouwers. Een akkoord is een akkoord. Eens er mondeling een

afspraken is vastgelegd, houden we daar ook aan vast.

De volgende stap is om samen te bekijken hoe we concreet welke maatregelen uitwerken. Wij zorgen voor alle informatie en begeleiding rond de verschillende steunmaatregelen uit bijvoorbeeld het erosiebesluit, eco-regelingen, beheerovereenkomsten of VLIF-steun.

Elke coördinator werkt voor een aantal gemeenten. We worden voornamelijk gefinancierd door de Vlaamse overheid via subsidies aan gemeenten en soms komt ook de provincie tussen in de financiering. ▶

Zijn de landbouwers goed op de hoogte?

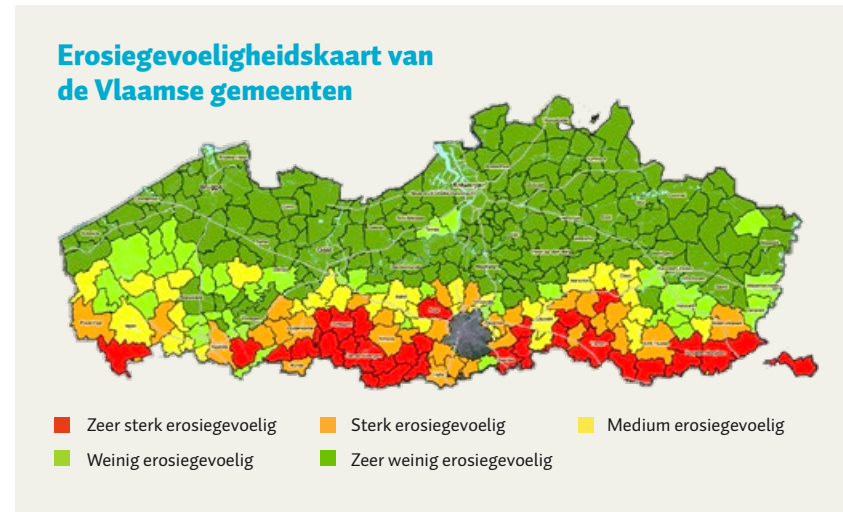
De regelgeving en de systemen zijn niet nieuw. Intussen is iedereen al goed op de hoogte van de verplichtingen.

Veel landbouwers hebben oog voor erosiebestrijding. Er wordt naar mijn aanvoelen zeer sterk rekening mee gehouden. Zowel gemeenten als landbouwers tonen stijgende interesse in erosiebestrijding.

Natuurlijk zijn niet alle mogelijkheden of financieringsvoorwaarden even bekend. De kennis over subsidies bij landbouwers is wisselend. Wij begeleiden vanaf de start tot het eindpunt en zorgen voor maatwerk. Dat is volgens mij de kern van een goede aanpak. Elke helling, grond of ligging is anders. Je kan niet zomaar lineair een aantal maatregelen opleggen. Een oplossing op maat is de essentie.

Hoe verlopen de samenwerkingen?

Zeer goed. Ik ben intussen al sinds 2002 bezig, en ik kan iedereen die ik begeleid heb zonder probleem zo opbellen. Belangrijk is dat we uitdagingen steeds op een positieve manier benaderen. Het gaat niet over met de vinger wijzen of zoeken naar een schul-

dige. Het gaat over zoeken naar oplossingen die de maatschappij ten goede komen.

Zijn er voldoende maatregelen toepasbaar?

Elke oplossing zit in een mix van maatregelen, die aangepast zijn aan bedrijfsvoering van elke individuele landbouwer en streek. Er is geen 'one size fits all'-oplossing. Het keuzepakket aan maatregelen mag zeker ruimer worden, maar dan met bewezen effectieve maatregelen. Hoe meer opties er zijn, hoe beter er op maat kan worden gewerkt.

De meerjarige beheerovereenkomst grasstroken - specifiek voor erosiebestrijding - is bijvoorbeeld afgeschaft, maar die was zeer populair en doeltreffend. We worden nu door gemeenten aangesproken omdat er minder grasstroken zijn. Dat is jammer, want het herinstalleren van verdwenen gras is veel moeilijker dan het te behouden. Er is nood aan nieuwe, aantrekkelijke meerjarige beheerovereenkomsten met marktconforme vergoedingen en haalbare voorwaarden om landbouwers te motiveren en erosiebestrijding te stimuleren. Daarnaast moeten we ook kritisch durven zijn naar maatregelen die minder doeltreffend zijn zoals ploegen volgens hoogtelijnen. Wij mogen vanuit onze bril nooit vergeten dat het altijd gaat over maatregelen op de grond van anderen en de broodwinning van de landbouwers. Het is een kwestie van draagvlak vinden. Ik ben vooral voorstander van een evenwicht tussen verplichtingen en het belonen van wie extra inspanningen levert.

Wat zijn volgens jou nog verbeterpunten?

We mogen gerust nog meer inzetten op handhaving en correcte toepassing van verplichte maatregelen. Het is jammer als de inspanningen van wie zijn best doet teniet gaan omdat sommigen het allemaal niet zo nauw nemen. ■

“Wij mogen nooit vergeten dat het altijd gaat over maatregelen op de grond van anderen en de broodwinning van de landbouwers”, aldus Karel Vandaele.

Hoe bestrijden we samen knolcyperus?

Eerder deze maand organiseerde het Agentschap Landbouw en Zeevisserij een studiedag over knolcyperus. In 't Poorthuis in Peer was nauwelijks nog een lege stoel te vinden. De grote opkomst is het bewijs dat veel landbouwers het probleem onderkennen dat knolcyperus is. In het noorden van Limburg hebben ze al decennialang te kampen met knolcyperus, maar ondertussen is het probleem helaas over heel Vlaanderen verspreid. En het einde lijkt nog niet in zicht.

Liesbet Corthout

Shana Clercx van het Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw Bocholt begon de studiedag met een overzichtelijke situering van het probleem. Uit vier jaar onderzoek in het kader van een VLAIO-project is opnieuw bewezen dat het bestrijden van het gewas enorm moeilijk is en de verspreiding ervan net heel gemakkelijk gebeurt. “Decennia van intensieve chemische bestrijding konden niet voorkomen dat knolcyperus zich verder verspreidde”, aldus Shana Clercx. In eerste instantie moet er dus ingezet worden op preventie. Daarbij mag niet worden vergeten dat zaden relevant zijn voor de verspreiding van knolcyperus. Daarnaast is het essentieel om geen wortel-, bol- en knolgewassen te telen. Sommige bodemversturende landbouwmachines verslepen knollen namelijk tot tientallen meters ver binnen een perceel. Ze kunnen ook aanhevelende aarde met zich meedragen.

Eensgezindheid over urgentie

Over wat er dan wel mogelijk is, staken vertegenwoordigers van verschillende betrokken partijen de koppen bij elkaar. Een oplossing konden zij ook niet vinden, maar er was wel eensgezindheid over de urgentie. “Mijn toprioriteit en hoop is dat we binnen

afzienbare tijd een middel vinden met knoldodende werking bij knolcyperus”, aldus Leander Hex, akkerbouwconsulent bij Boerenbond. “Het is een wereldwijd probleem; hopelijk komt er ergens een oplossing.” Een mening die gedeeld werd door Marc d’Haen van aardappelverwerker Agristo. “Onderzoek naar doeltreffende bestrijdingsmethoden of middelen is het belangrijkste.”

Open communicatie

Jan Haveneers is ondervoorzitter van Landbouwservice, een organisatie van loonwerkers in België. Hij benadrukt sterk het belang van communicatie. “Tussen de landbouwer, de loonwerker en de pachter en verhuurder van de grond. Wie heeft de knol en wie niet, daarover moeten we open communiceren.”

Decennia van intensieve chemische bestrijding konden niet voorkomen dat knolcyperus zich verder verspreidde.

Danny Van den Bossche van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij sloot daar bij aan. “Ik pleit voor samenwerking. We kunnen allemaal kijken naar de ander en afwachten wat die gaat doen, maar dat neemt niet weg dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet nemen.”

Uitzondering groenbedekker?

“De hele keten zal zijn stukje moeten bijdragen”, beseft ook Paul Claesen van Greenyard in Bree. “We leerden vandaag dat zwarte braak een van de meeste efficiënte bestrijdingsmethodieken is. Zou het op korte termijn niet mogelijk zijn om een uitzondering te bekomen op de verplichting om groenbedekker te zaaien en in de plaats daarvan in te zetten op zwarte braak om knolcyperus te bestrijden?” Erwin Boonen, Tiense Suikerraffinaderij rondde af door de voorgaande ideeën samen te vatten: “Samenwerking is essentieel. Enkel door samen naar oplossingen te zoeken, kunnen we dit probleem aanpakken.” ■

Philippe en Sandy investeren in superveilige preipelmachine

“Veilig werken, iedereen wint erbij”

In Meulebeke vind je het bedrijf van Philippe Dobbels en Sandy Gheldof. Zij telen al van generatie op generatie prei voor de versmarkt, die wordt verkocht via telersvereniging GreenDiamond. Naast prei hebben ze ook bloemkool, busselwortel, aardappelen en mais. Na een ongeval op het bedrijf vorig jaar hebben Philippe en Sandy meteen werk gemaakt van extra veiligheidsmaatregelen, zowel voor zichzelf als voor hun medewerkers. Zo investeerden ze in een nieuwe preipelmachine die uniek is in Vlaanderen omwille van de verschillende veiligheidsmaatregelen op en rond de machine.

Lien Tyvaert, sectorconsulent

Philippe en Sandy komen beiden uit een landbouwgezin. Ze namen het ouderlijk bedrijf van Philippe 18 jaar geleden over. Sandy is afkomstig van een akkerbouw- en vleesveebedrijf, maar volgde de liefde en is intussen tuinbouwster in hart en nieren. Samen hebben ze twee kinderen, Hélène (18) en Mathieu (12), die duidelijk de passie voor de stiel geërfd hebben. In de vakantieperiodes helpen ze graag mee. Op het bedrijf zijn Poolse seizoenarbeiders aan de slag om de piekperiodes op te vangen.

Welke zaken hebben jullie recent aangepast die bijdragen aan een veiligere werkomgeving?

Philippe: “We investeerden pas in een nieuwe preipelmachine. Dit was voor ons een moment om ineens de werkplaats herin te richten. We dachten na over efficiëntie, ergonomie en veiligheid. In de aanloop naar het definitieve ontwerp werden vele plannetjes

gemaakt, gecorrigeerd, zelfs kleine praktische testjes gedaan om een vlotte doorgang te simuleren. We hebben vaak met de constructeur overleg om onze wensen duidelijk te maken en zo kwamen we tot de huidige inrichting van de volledige werkplaats.”

Welke concrete veiligheidsmaatregelen werden toegepast op de preipelmachine?

Philippe: “Typisch aan de preipelmachine is dat die vaak gereinigd moet worden terwijl de machine draait. Dat brengt risico's met zich mee rond intrekgevaar. Om dat te vermijden, is een hek geïnstalleerd rond het centrale gedeelte van de preipelmachine aan de voor- en achterzijde, waarbij de toegangspoort beveiligd is met een sensor. Van zodra deze toegangspoort opent, valt de machine stil. De machine kan geopend worden terwijl ze in werking is en vanop een veilige afstand achter het hek gereinigd wordt. Ga je

toch dichterbij via de toegangspoort, dan valt ze stil. Bij het opstarten klinkt vooraf een geluidssignaal zodat iedereen hoort dat de machine terug opstart. Noodstoppen zijn voorzien, zowel aan de kant waar de vuile prei opgelegd wordt, als de kant waar de prei marktklaar wordt gemaakt. Ook de put waar het water terug wegloopt is omrand met een hek.”

Het gaat niet alleen over veiligheid, maar ook over efficiënt en ergonomisch werken?

Philippe: “Veilig werken verdient je zo terug. Je vermindert ongemakken en letsels bij jezelf of werknemers en je hebt minder tijdverlet omwille van onvoorziene omstandigheden. We werken bijvoorbeeld met een verhoogd looppad zodat de lege verpakkingen op een ergonomische manier kunnen

Noodstoppen zijn binnen handbereik en voorzien van een Poolse vertaling op een sticker erboven.

“Je kan nooit uitsluiten dat er ongevallen gebeuren, maar wel zo veel mogelijk risico’s uitsluiten.”

worden klaargezet, door kleine en grote medewerkers. Dat verkleint ook het risico op het omkantelen van de lege verpakkingen bij het klaarzetten met alle gevolgen van dien.”

Sandy: “Ook omwille van het slipgevaar door preipellen werd een verhoogd looppad geïnstalleerd om de lege bakken af te nemen. We zijn tevreden met onze nieuwe manier van werken. We merken dat ergonomisch en veilig werken ook heeft geleid tot efficiënter werken.”

Hoe sporen jullie de werknemers aan om veilig te werken?

Sandy: “Het is belangrijk om je werknemers te begeleiden, goed te communiceren en hen geregeld op veilig werken te wijzen. We vragen onze werknemers om hun lange haren samen te binden. Ze worden er ook op gewezen om gesloten stevig schoeisel te dragen. We zorgen ook dat de juiste persoon op de juiste plaats werkt, ieder heeft zijn talent.”

Waar hebben jullie geïnformeerd voor tips rond veiligheid?

Philippe: “Op aanraden van Boerenbond hebben we Prevent Agri gecontacteerd. Intussen hebben zij een audit uitgevoerd bij ons op het bedrijf. We kregen daarbij ook kleine praktische tips, zoals een haak om onze ladder over te haken, zodat die niet meer kan wegglijden. Het is zeker een aanrader om de preventie-adviseurs van Prevent Agri langs te laten komen. Daarnaast kregen we via Boerenbond de map rond arbeidsveiligheid die specifiek voor onze sector ontwikkeld werd. Daar steken heel wat praktische tips en ondersteunend materiaal in waarmee we aan de slag gegaan zijn.”

Welke tips geef je aan andere bedrijven, wat wil je meegeven aan alle telers/werkgevers?

Sandy: “Je moet eigenlijk continu nadenken over veiligheid, en zeker geen veiligheidsmaatregelen uitschakelen aan machines. Bij het ontwerp van je machine ga je best in gesprek met de constructeur, zodat hij ook goed op de hoogte is van wat je wil, zeker ook rond veiligheid.”

In de komende weken gaan we in *Boer&Tuinder* in op de aangekondigde inspectiecampagne rond arbeidsveiligheid op land- en tuinbouwbedrijven en hoe je jou daar op kan voorbereiden. ■

Rondom het centrale gedeelte is een hek bevestigd. De toegangspoort is uitgerust met een sensor zodat de machine uitgeschakeld wordt van zodra iemand de toegangspoort opent.

Via de QR-code vind je informatie en tips om je bedrijf veiliger te maken, wat de wetgeving zegt, maar ook interessante links.

© BASEL DEWASELAIR

Praktische sessie: Veilig werken in de glastuinbouwsector

Op dinsdag 7 oktober vindt een praktische sessie plaats op het tuinbouwbedrijf van Johan Van Bulck in Putte. Hier wordt ingegaan op veilig werken met een heftruck, elektrische transpalet en veilig werken op hoogte voor gewasonderhoud. Dit zijn dagelijkse taken op een bedrijf met vruchtgroenten, fruitteelt en in de boomkwekerij. Inschrijven kan via <https://vormingen.boerenbond.be/vorming/18209/inschrijvingextern>. **Let op:** Het aantal plaatsen is beperkt, snel inschrijven is dus de boodschap.

© SHUTTERSTOCK.COM

Vraag voor de expert van SBB Accountants & Adviseurs

Leen Smouts, Senior Legal Advisor SBB Accountants & Adviseurs

Wanneer is het tijd voor een zorgvolmacht?

Je werkt dag in dag uit hard op je land- of tuinbouwbedrijf om een mooi vermogen op te bouwen waarvan je later zorgeloos kan genieten. Maar soms beslist het noodlot anders en ben je niet langer in staat om je vermogen zelf te beheren. Gelukkig kan je nu al bepalen wie op dat moment aan het roer van jouw vermogen zal staan.

Wat is een zorgvolmacht?

In een zorgvolmacht geef jij als volmachtgever een volmacht aan een of meer personen naar keuze, de volmachthouder(s). Hiermee bepaal je duidelijk binnen welke grenzen je volmachthouder mag en kan handelen in jouw naam. Door dit zelf nu al te regelen, moet er geen rechter meer tussenkomen op het moment dat je ‘onbekwaam’ wordt en je geestelijk niet meer in staat bent om zelf je zaken te behartigen en je vermogen te beheren. Je creëert voor jezelf met andere woorden een buitengerechtelijke bescherming. Je hoeft hier niet mee te wachten tot je oud bent – begin er vandaag nog mee. Een plotse ziekte of ongeval kan immers onverwacht toeslaan.

Je kiest zelf aan wie je die volmacht geeft. In klassieke gezinssituaties stellen partners elkaar vaak aan als volmachthouders. Wanneer zij het zelf niet meer kunnen, komen de kinderen doorgaans in beeld om die taak over te nemen. Daarnaast kan je zelf ook kiezen wanneer de volmacht in werking treedt: onmiddellijk na de ondertekening, of pas op het moment dat je ‘onbekwaam’ wordt.

Wat staat er in een zorgvolmacht?

De zaken die je door je lasthebber kan laten regelen, bepaal je volledig zelf. Jij beslist of hij/zij betalingen voor jou kan ontvangen, je geld kan beheren, betalingen kan doen, belastingzaken kan regelen of de post kan ontvangen. Besteed ook aandacht aan de mogelijkheden die je volmachthouder heeft om namens jou goederen te verkopen, aankopen te doen of kredieten aan te gaan — zoals bijvoorbeeld een hypotheek. Stel dat je woning niet langer voldoet aan je zorgnoden, is het belangrijk dat er snel naar een geschikte woonoplossing gezocht kan worden. Er kunnen ook bepalingen voorzien worden over levensverzekeringen, het wijzigen van je huwelijkscontract, het

aanvaarden van nalatenschappen en handelingen betreffende vennootschappen. Ook kan je voorzien dat je lasthebber toegang zal krijgen tot je patiëntenrechten. Daarnaast is het belangrijk om ook stil te staan bij de mogelijkheden tot successieplanning, voor het geval je dit op een bepaald moment niet meer zelf kan regelen. Een zorgvolmacht kan je volmachthouder de bevoegdheid geven om in jouw plaats schenkingen te doen of andere successiegerichte acties te ondernemen, zodat je vermogen op een doordachte manier overgedragen kan worden. ■

Kan je je zorgvolmacht achteraf nog wijzigen?

Wat als het vertrouwen in de door jou aangestelde volmachthouder verdwijnt? Je had bij de opmaak van je zorgvolmacht een goede band met je partner of kind(eren) en vertrouwde hen de taak toe om voor jouw vermogen te zorgen op het moment dat je het zelf niet meer kan. Later komt er echter ruzie. Wees gerust, je kan op elk moment de volmachthouder(s) in je zorgvolmacht aanpassen. De enige voorwaarde hiervoor is wel dat je op dat moment zelf nog gezond van geest bent.

Een absolute must have

Een zorgvolmacht zorgt voor gemoedsrust. Het is een voorzorgsmaatregel die garandeert dat er goed voor jou en je vermogen gezorgd wordt op het moment dat je het zelf niet meer kan. Ook SBB heeft vermogensplanners die helpen bij het uitwerken van een op maat gemaakte zorgvolmacht. **Let op!** Wil je dat je zorgvolmacht later ook gebruikt kan worden voor schenkingen of voor de aan- en verkoop van onroerende goederen? Dan is het belangrijk dat de zorgvolmacht ook door een notaris via een authentieke akte wordt verleden.

Een nieuw gerstseizoen gaat van start

Al in de week van 15 september werden de eerste gerstpercelen gezaaid op lichte zandgrond. Op percelen met zware grond zaaien we pas vanaf oktober. Als we de korrelopbrengstresultaten van het LCG in 2025 bekijken zien we voor leem en zandleem in Vlaams-Brabant gemiddeld mooie opbrengsten. Hoe zorgen we voor een ideale start richting het nieuwe gerstseizoen?

Frederik Goossens, Sanac-Hermoo Fyto

In Vlaams-Brabant zagen we opbrengsten rond 11 ton/ha; voor de kustpolders in West-Vlaanderen lag dit rond 12 ton/ha. In de praktijk lag dit uiteraard lager. Vorig jaar waren de oogsten bijna letterlijk in het water gevallen, maar ook in vergelijking met voorgaande jaren lagen de opbrengsten dit jaar duidelijk hoger. Dit toont nog eens dat granen zoals gerst in droge jaren beter presteren dan tijdens zeer natte jaren zoals 2024. Naast de granen zien we dit ook in de opbrengst van andere teelten zoals de (gele) erwten die dit jaar een topopbrengst behalen. Nu blijft het afwachten hoe het weer verder zal evolueren voordat het nieuwe graanseizoen van start gaat.

Beperkte ziektedruk

De hogere opbrengsten zijn onder andere te wijten aan de lagere ziektedruk. Het voorjaar startte initieel nat, maar al vrij snel volgden lange droge en warme periodes, waardoor de ziektedruk beperkt bleef. De gewasontwikkeling verliep veelal vlot. De afrijping startte vroeg waardoor de vroege percelen al rond midden juni konden worden geoogst in ideale oogstomstandigheden.

Rassenkeuze gerst

Voor de rassenkeuze op je percelen kan je kiezen uit klassieke, dwergvergelingsstolerante en hybride rassen. Elk met hun eigen kwaliteiten en voordelen. Hieronder volgt een korte beschrijving.

In de klassieke rassen zagen we dat in de LCG-proefvelden Julia het hoogst presteerde, met een cijfer dat net op het gemiddelde zat over alle rassen in 2025. Kijkend naar het meerjarig gemiddelde scoorde dit nog iets beter. Deze rassen zijn ideaal voor telers die stipt hun bestrijding uitvoeren.

Dwergvergelingsstolerantie

Bij de dwergvergelingsstolerante rassen hebben rassen zoals LG Zorica een voordeel tegen luizen. Dit omdat ze flexibeler zijn in het tijdstip van het uitvoeren van een behandeling. Dat maakt ze ideaal voor telers die minder stipt behandelen. Let op: Deze rassen ondervinden over het algemeen minder schade door bladluizen, maar een behandeling blijft noodzakelijk.

Hybriden

De top drie van best presterende rassen volgens de rassenlijst van het LCG voor 2025 bestaat uit drie hybrides, namelijk SY Galileo, SY Loona, SY Colyseoo, gevolgd door de tolerante rassen. Ook vorig jaar, in extreme nattigheid, was dit het geval. Galileo en

Loona zitten ook over het meerjarig gemiddelde bij de absolute top, Colyseoo staat pas nieuw in de rassenlijst vanaf 2025.

Meerwaarde versus kost

Hybride rassen kruisen twee homogene rassen om het rendement vanuit de genetica te maximaliseren. Dit gaat gepaard met een hogere zaadprijs. De laatste jaren zien we dat de meerwaarde de hogere zaadkost steeds overtreft. Ook vereisen hybride rassen tot 30% minder zaad per hectare. Hybriden scoren beter in extreme weersomstandigheden. Dit zowel in zeer natte omstandigheden (2024) als tijdens droge hittegolven (2025). Ze zijn ideaal op laagkwalitatieve gronden, maar ook op goede gronden zien we een procentuele stijging van het resultaat. Bovendien geven ze veel stro. Tot slot zijn ze geschikt voor een late zaai. Geef een niet te hoge eerste fractie (60-70 eenheden), gezien de vele stoelen die ze reeds vormen.

Onkruidbestrijding najaar

Een toepassing kan kort na zaai of in na-opkomst in het stadium eerste of tweede blad, of nog later in het najaar. Let op: Hoe later in het seizoen hoe slechter het weer wordt. Je voorkomt (te) sterk ontwikkelde onkruiden die in het voorjaar nog moeilijk te bestrijden zijn. Let zeker op met percelen met een moeilijke grassenproblematiek zoals duist en windhalm, maar ook resistent raaigras vormt alsmat vaker grote problemen.

Overzicht van de middelen

Ondanks de vele merknamen kunnen we het beschikbare middelengamma reduceren tot een beperkt aantal actieve stoffen. De actieve stoffen voor de najaarsonkruidbestrijding zijn in te delen in drie grote groepen. De eerste werkt via licht, en bevat enerzijds chloortoluron (ureumverbinding), en anderzijds diflufenican (DFF),

picolinafen en beflubutamide. De tweede groep werkt in op het cellulair metabolisme. Hierin vinden we isoxaben, prosulfocarb en tri-allaat, pinoxaden en flufenacet. De derde groep werkt op de celdeling en -groei met daarin pendimethalin. In de tabel vind je een overzicht van de actieve stoffen met bijhorende producten.

Gebruik oordeelkundig

Let op: De combinatie van florasulam met Arylex (halauxifen) in Zypar of Mattera, pyroxulam met Arylex in Manhattan, Capri Forte, en grassenmiddelen op basis van pinoxaden (Axial) zijn geen echte bodemmiddelen. Florasulam en pyroxulam behoren tot de sulfonylurea's; Arylex heeft een hormoonwerking. Andere sulfo's en middelen met hormoonwerking hebben een toelating vanaf het voorjaar. De middelen Zypar, Mattera en Axial zijn zowel in het voor- en najaar erkend, maar aan een verschillende dosis.

Flufenacet mag dit najaar nog verkocht worden tot tien december. Gebruik is toegelaten tot tien december 2026. Prosulfocarb (Defi) was vorig jaar nog tijdelijk geschorst tot 1 juni, maar is dit najaar opnieuw beschikbaar voor gebruik in de granen. Middelen met CTU (ureumverbinding) mag je niet mengen met prosulfocarbhoudende producten. Voor gerstrassen is er geen probleem voor CTU-gevoeligheid. Let wel op in tarwe voor gevoelige rassen, waar je best tot maximaal 1 l/ha CTU kan toepassen. Voor prosulfocarbhoudende producten is er tussen 1 september en 1 maart geen gebruik toegelaten wanneer nog te oogsten groenten, aromatische kruiden of fruit aanwezig zijn op aangrenzende percelen. In West-Vlaanderen is tussen 1 september en 1 maart geen gebruik toegelaten in West-Vlaanderen met uitzondering van de landbouwstreek de Polders. Let bij het gebruik van bodemmiddelen

Erkende actieve stoffen voor de najaarsonkruidbestrijding in granen

Werkzame Stof	Productnamen
Solocomponent	
Tri-allaat	Avadex Factor
Chloortoluron (CTU)	Chloortoluron, lentipur, tolurex
Diflufenican (DFF)	Toucan, Diflanil ...
Beflubutamide	Beflex, Goupil
Picolinafen	Pico Solo
Flufenacet	Sunfire, Battle ...
Pendimethalin	Stomp Aqua
Prosulfocarb	Defi, Roxy ...
Isoxaben	AZ500SC ...
Combinaties met flufenacet	
Flufenacet + Diflufenican	Mertil, Herold, Liberator, Giddo ...
Flufenacet + Picolinafen	Quirinus, Pontos, Milot ...
Flufenacet + Pendimethalin	Malibu
CTU + Pendimethalin + DFF	Trinity
Combinaties met DFF	
Aclonifen + DFF	Mateno Duo
Prosulfocarb + DFF	Jura Max
Niet-bodemmiddelen / Voorjaarsmiddelen	
Pinoxaden	Axial, Axeo ...
Florasulam + Arylex	Zypar, Mattera
Pyroxulam + Arylex	Manhattan
Florasulam + Arylex + Pyroxulam	Capri Forte

(flufenacet, pendimethalin, prosulfocarb ...) erop dat het zaaizaad voldoende bedekt is met grond om zo fyto-tox te vermijden.

Enkele mogelijkheden

In een schema zijn verschillende combinaties mogelijk. Op de meeste percelen volstaat één najaarsbehandeling. Bij zware onkruiddruk kan een tweede mogelijk zijn, al dan niet gevolgd door een voorjaarsbehandeling. Mogelijke combinaties zijn bijvoorbeeld Quirinus, Mertil of Herold met CTU, Jura Max, Avadex Factor of AZ500. Let voor de toepassing steeds op het toegelaten toepassingsstadium per product (check fyto-tox). Wanneer nadien nog veel grassen overblijven kan je een tweede keer behandelen met een combinatie van bijvoorbeeld Axial met Defi. ■

Uitdagingen van aardappelteelt op 3000 meter hoogte

In de regio Huancavelica, in het zuidwesten van Peru, telen boeren op meer dan 3000 meter hoogte inheemse aardappelsoorten. De uiteenlopende uitdagingen - van het terrein tot het klimaat - zetten dit geliefde streekproduct onder druk. Met steun van Trias staan de landbouwers sterker in het klimaatresistent telen van de gewassen en kunnen ze rekenen op een beter inkomen.

Esther Proesmans, Trias

Meer dan 3500 inheemse aardappelsoorten

Peru is de bakermat van de aardappel. Het land kent meer dan 3500 inheemse aardappelrassen. In de regio Huancavelica groeien er tot 600 soorten. De enorme verscheidenheid in vorm en kleur - van paars tot blauw en rood - maakt deze knollen tot een symbool van identiteit en traditie. Dit streekproduct

wordt dan ook in tal van traditionele Peruviaanse gerechten gebruikt.

Uitdagingen op het vlak van klimaat en terrein

Landbouw in Huancavelica is fysiek heel zwaar. De aardappelteelers werken in moeilijke omstandigheden en zijn erg geïsoleerd. Ze bewerken steile, rotsachtige gronden ruim 3000 meter

boven de zeespiegel, waardoor mechanisatie zo goed als onmogelijk is. De aardappelen worden gepoot van oktober tot november en geoogst tussen april en juli. Door de klimaatverandering en het weerfenomeen El Niño raken de seizoenen steeds verder verstoord. Aanhoudende droogte stelt het pootmoment uit of verhindert het volledig. Hevige regen komt dan weer plots, met bodemerosie en wateroverlast tot gevolg. Intense vorst verbrandt het loof, waardoor de knolontwikkeling stilvalt. Hagel en harde wind zorgen voor bodemverdichting en zwakke wortelgroei. Bovendien steken door de hogere temperaturen en regenval makkelijker plagen de kop op, zoals de aardappelmot, de witte aardappelworm en schimmelziektes.

Zware gevolgen voor aardappelboeren

Door de vele klimatologische uitdagingen zijn de poot- en oogstseizoenen moeilijk te plannen en gaat de oogst deels of zelfs volledig verloren. Daarnaast hebben de boeren hogere kosten door de extra behoefte aan irrigatie en gewasbescherming. Zo lijden landbouwers zware economische verliezen en verhoogt het risico op lokale voedselonzekerheid. Door de sterke prijsvariatie op de markt hebben de aardappelboeren bovendien een instabiel inkomen en lijden ze vaak verlies. Ze zijn erg afhankelijk van opkopers die de prijzen laag houden. Door een gebrek aan infrastructuur gaat een deel van de oogst verloren. Er is bovendien weinig toegang tot krediet om te investeren en weinig technische of bedrijfsmatige kennis.

Steun van Trias voor klimaatresistente teelt

Om met die uitdagingen om te gaan, ondersteunt Trias aardappelteelers in de Andes. Zo kiezen aardappelteelers steeds vaker voor een mix van traditionele kennis en nieuwe technieken om weerbaarder te worden tegen klimaatverandering en marktschommelingen. Ze combineren verschillende aardappelrassen die klimaatresistenter zijn, wisselen af met andere gewassen of kleinschalige veeteelt. Daarnaast organiseren ze zich in coöperaties om hun onderhandelingspositie op de

markt te versterken.

Trias ondersteunt hen met technische en bedrijfsmatige vorming rond agro-ecologie, kostprijsanalyse, marketing en kwaliteitsnormen. Boeren leren via demonstratiepercelen en uitwisselingen hoe ze bio-inputs gebruiken, waterbeheer verbeteren en klimaatstimuleren. Ook Boerenbond deelde in 2011 en 2017 al zijn expertise over pootgoedkwaliteit, marketing en commercialisatie. Tegelijk versterkt Trias de rol van vrouwen en jongeren in besluitvorming. Zo staan vrouwen in om de biodiversiteit van de inheemse rassen te bewaken.

Volledige productieketen lokaal beheeren

In 2011 bouwde een lokale aardappelcoöperatie met de hulp van Trias haar eigen verwerkingsinstallatie. Zo kunnen de landbouwers de volledige productieketen controleren, van teelt tot verwerking en export. Ze produceren biologische aardappelsnacks, zoals blauwe en rode aardappelchips. Deze worden verkocht op zowel de nationale als de internationale markt onder fairtrade-afspraken. Gemiddeld exporteert de aardappelvereniging jaarlijks 15 containers aardappelen. Door lokaal toegevoegde waarde te creëren met die verwerking, biedt Trias landbouwers de kans om verder te gaan dan louter overleven en te evolueren naar een duurzaam en stabiel inkomen. ■

Wil je meer weten over hoe klimaatverandering boeren wereldwijd beïnvloedt en welke oplossingen zij voorzien? Kom dan dit najaar naar een van de klimaatlezingen van 'Weerman Bram en zijn kliMATEN' dit najaar. Ontdek een lezing in jouw buurt en reserveer je tickets via www.trias.ngo/klimaatlezing.

Over Trias

Zoals Boerenbond land- en tuinbouwers in België versterkt, doet Trias dat voor agrarische ondernemers in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Als internationale non-profitorganisatie versterkt en verbindt Trias ondernemers wereldwijd via hun ondernemersorganisaties, gedreven door mens en milieu.

Schrijf je in voor de nieuwsbrief van Trias via www.trias.ngo/nieuwsbrief.

Gerichter bemesten dankzij inzicht in mineralisatie

Dat landbouwers op zoek zijn naar meer houvast rond stikstofmineralisatie, staat buiten kijf. Te vaak moeten beslissingen over (bij) bemesting genomen worden zonder dat er voldoende zicht is op de vrijstelling van stikstof uit de bodemorganische stof (BOS). Het LA-traject MiNiMax wil hierop inspelen door de stikstofdynamiek beter te begrijpen.

Lien De Schrijver en Jeroen De Waele, Viaverda

Daarbij ligt de focus op drie nitraatgevoelige teelten: aardappelen, groenten en mais. In veldproeven en praktijkpercelen verspreid over Vlaanderen wordt onderzocht hoe bodemtype, vocht, temperatuur en bodembewerkingen de stikstofmineralisatie beïnvloeden. Op die manier ontstaat kennis waarmee je je bemesting beter kan afstemmen op de werkelijke stikstofbeschikbaarheid. Het uiteindelijke doel: lagere nitraatresiduen én behoud van opbrengst.

Wetenschappelijk onderzoek

Drie jaar lang worden veldproeven uitgevoerd met aardappelen, mais en prei. Elk jaar gebeurt dit op een ander bodemtype, van zand tot leem. Voor verschillende bodembewerkingen wordt de impact op de mineralisatie begroot: ploegen en niet-kerende bewerking, inwerken van een groenbedekker, planttechnieken voor prei, mechanische onkruidbestrijding, type meststof ... Daarnaast wordt ook gekeken naar de invloed van cruciale factoren zoals bemesting, irrigatie en weersomstandigheden op de stikstofmineralisatie.

De netto-mineralisatie wordt bepaald door het verschil in de minerale bodemstikstofvoorraad te berekenen tussen twee tijdstippen, rekening houdend met

de stikstof opgenomen door het gewas en de toegediende stikstofbemesting. Een belangrijke bevinding in de eerste twee proefjaren is de afname van de netto-mineralisatie van BOS door minerale bemesting. In 2023 was in augustus en oktober de netto-mineralisatie, sinds de start van de proef in juni, groter wanneer de prei niet bemest was dan wanneer die wel bemest was (figuur 1). In de referentiebehandeling werd bemest met vaste meststoffen Sulfan 24 en KAS en als vloeibare meststoffen gebruikten we Urean en Ureum. De aardappel- en maisproeven vertoonden gelijkaardige resultaten. Gefractioneerde bemesting in aardappelen leidde tot een minder sterke afname van de mineralisatie dan een volledige stikstofgift bij de start.

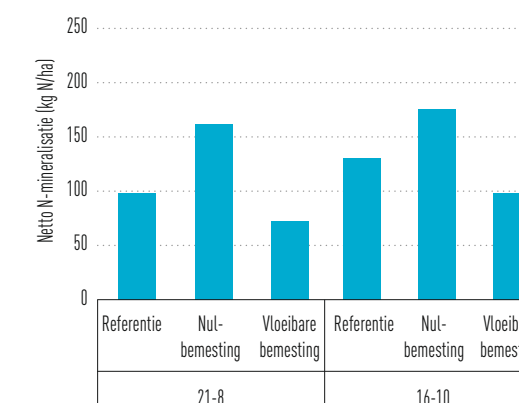
Deze resultaten voeden de hypothese dat een bemesting met kunstmest leidt tot een verlaging van de stikstofmineralisatie. Bodemorganismen geven mogelijk voorkeur aan de makkelijk beschikbare stikstof, waardoor afbraak van de BOS wordt vertraagd en minder stikstof wordt vrijgesteld. Dit werd ook gezien in proeven uitgevoerd bij BDB, waarin een toename van afbraak van de BOS werd gemeten wanneer niet bemest werd. Binnen MiNiMax werd dit aangetoond doordat op niet-bemeste aardappelveldjes hogere CO₂-

emissies werden gemeten dan op bemeste veldjes. Er was geen indicatie voor een grotere vastlegging van minerale stikstof aangezien er geen verschillen werden waargenomen in de microbiële biomassa. Een andere mogelijkheid is dat er, door het gebruik van hoge hoeveelheden kunstmest, zoutstress ontstaat die een impact heeft op de activiteit of de samenstelling van de microbiële gemeenschap. Dit effect moet nog verder in kaart gebracht worden. Welke andere factoren hier aan bijdragen, zoals het type kunstmest of bepaalde bodemparameters, moet nog verder worden onderzocht.

In de praktijk

Op een onlineplatform kunnen landbouwers de stikstofmineralisatie volgen tijdens het seizoen. Door percelen te vergelijken op basis van bodemtype en teeltomstandigheden, krijg je een beeld van de stikstofvrijstelling die je ook op je eigen gronden mag verwachten. Zo kan een landbouwer bijvoorbeeld zien

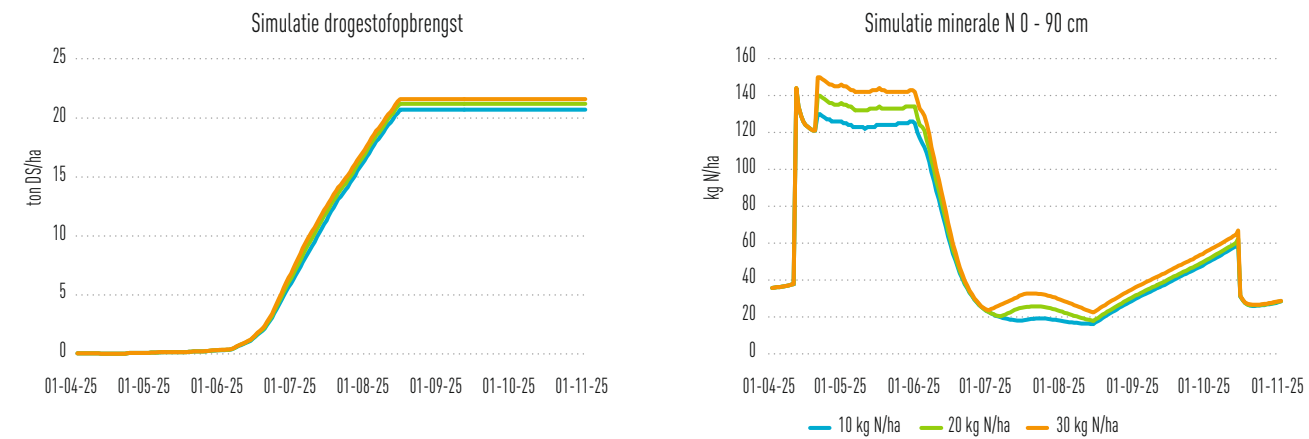
Figuur 1. Netto-mineralisatie van organische stof onder verschillende bemestingsregimes

Bemesten zonder zicht op de stikstof die uit de bodem vrijkomt, blijft voor landbouwers een grote uitdaging. Te veel bemesten leidt tot hoge nitraatresiduen, te weinig tot opbrengststijging. Het MiNiMax-project wil, via veldproeven in aardappelen, mais en groenten, onderzoeken hoe bodem, klimaat en teeltmaatregelen de stikstofmineralisatie beïnvloeden. De resultaten worden vertaald naar een onlineplatform en een stikstofbalansmodel, waarmee landbouwers hun bemesting nauwkeuriger kunnen afstemmen. Zo ontstaat meer zekerheid, met lagere nitraatresiduen én behoud van opbrengst

Figuur 2. Modellsimulaties voor drogestofopbrengst en residu

dat een regenperiode of een bepaalde bodembewerking extra stikstof vrijmaakt en hierop inspelen door zijn geplande bijbemesting aan te passen. Het uiteindelijke doel is landbouwers meer zekerheid te geven, zodat ze hun bemesting met vertrouwen kunnen optimaliseren. Raadpleeg alle percelen op www.viaverda.be/Publicaties/mini-max-stikstofmineralisatie-2025.

Mineralisatie voorspellen

De resultaten uit de proeven en praktijkpercelen zullen niet enkel zichtbaar zijn in het dashboard, maar worden ook gebruikt voor de ontwikkeling van een dynamisch stikstofbalansmodel. Het model stelt de teler in staat een voorspelling te doen van de mineralisatie en de opname en maakt het mogelijk de optimale bemestingsdosis in te schatten. In het voorbeeld (figuur 2) werden voor een binnen het project opgevolgd praktijkperceel snijmais op zand drie verschillende simulaties uitgevoerd bij gemiddelde – en dus gunstige – weersomstandigheden. Daarbij werd een vaste hoeveelheid runderenmengst toegediend, maar wel tel-

kens een andere minerale bemesting in de rij bij zaai met ammoniumnitraat, met dosissen gelijk aan 10, 20 en 30 kg N/ha. Bij het verhogen van de stikstofdosissen in de rij simuleerden we toenemende opbrengsten (figuur 2a): respectievelijk 20,7 ton/ha, 21,2 ton/ha en 21,6 ton/ha. Daarnaast simuleerden we bij het verhogen van de stikstofdosissen in de rij net voor de start van de uitspoeling op 15 oktober maximale nitraatresiduen van respectievelijk 61, 62 en 67 kg N/ha (figuur 2b). Een verhoging van de dosis van 20 naar 30 kg N/ha lijkt dus vooral te resulteren in een hoger nitraatresidu en niet in een significant hogere opbrengst. De optimale bemestingsdosis in de rij is dus 20 kg N/ha en deze werd ook toegepast op het perceel. We zullen dit najaar de opbrengst en het nitraatresidu op het perceel meten ter validatie van het model. We doen dit op meerdere percelen om het model zo betrouwbaar mogelijk te maken.

Aan de slag

Het natte voorjaar van 2024 en de droge zomermaanden van 2025 wijzen op het belang van meerjarige stikstofproeven. De klimaatverandering leidt tot meer variatie in de weersomstandigheden, wat de inschatting van de bodemmineralisatie bemoeilijkt. Door het droge weer van de afgelopen zomer is veel stikstof in de bodem blijven zit-

ten en minder benut door de teelt. Tijdens de campagne zullen mogelijk op veel plaatsen hoge residuwaarden gemeten worden. Slim geplaatste bijbemestingen kunnen hierin een belangrijke rol spelen.

De nieuwe kennis en tools moeten uiteindelijk leiden tot meer praktische handvatten voor landbouwers. Zo kan een preiteler kiezen voor mechanische in plaats van chemische onkruidbestrijding, omdat hij weet dat dit de stikstofvrijstelling verhoogt. Ook het moment van rooien kan een verschil maken: een teler die op een perceel met hoog mineralisatiepotentieel vroeger rooit, kan er tijdig een vanggewas inzaaien en zo het nitraatresidu onder de norm houden.

Het project wil meer zekerheid geven bij bemestingsbeslissingen en tegelijk bijdragen aan lagere nitraatresiduen, rekening houdend met de rentabiliteit van risicoteelten zoals aardappelen, mais en groenten. Metingen omzetten in handelen, vraagt ook enige durf. Mineralisatie inschatten, een lagere bemesting toevoegen en afwachten hoe het gewas groeit, je moet het eens proberen! ■

Metingen omzetten in handelen, vraagt ook enige durf.

Agenda

Deze vormingen zijn exclusief voor onze leden. De meest actuele informatie vind je op www.boerenbond.be/vorming

Online

Aanvullende opleiding fytolicensie: Bufferzones van A tot Z

Spreker: Thomas Lemmens

- 25 september, 20 uur
- Onlinevorming
- Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be

Aanvullende opleiding fytolicensie: Waarnemingen & Waarschuwingen: een onmisbare hulp in IPM

Spreker: Klaartje Bunkens

- 30 september, 20 uur
- Onlinevorming
- Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be

Aanvullende opleiding fytolicensie: Zet een punt achter puntvervuiling (serrespuiten)

Spreker: Stef Laurijssen

- 2 oktober, 20 uur
- Onlinevorming
- Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be

Vlaams-Brabant

Infosessie verplichte e-facturatie

Spreker: Toon De Keukelaere

- 1 oktober, 20 uur
- Glazuur, Glabbeek
- Alle info en inschrijven (verplicht) via boerenbond.be of advies@boerenbond.be, 016 28 61 61

fyto licentie

Behaal je fytolicensie bij Boerenbond. Activiteiten met een blauwe titel komen in aanmerking als bijscholing voor je fytolicensie.

Boerenbond vormt met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie

LEDEN-VOORDEEL

BARST VAN ENERGIE

OFFICIËLE PARTNER BOERENBOND

Maximaliseer uw energierendement met onze efficiënte bedrijfsbatterijen!

WARMTEPOMPEN

GEOTHERMIE

VLOERVERWARMING

ZONNEPANELEN

SMARTPORTS

VENTILATIE

AIRCO

ZWEMBADWARMTEPOMPEN

LAADPALEN

BATTERIJSYSTEMEN

LED-VERLICHTING

PROFITEER NU VAN DE VLIF-STEUN

Maastrichtersteenweg 163, Maaseik | T. 089 355 300 | info@intellisol.be | www.intellisol.be

Vlaams Parlementslid maakt kennis met uitdagingen in glastuinbouw

ENERGIE Op haar vraag bezocht Vlaams Parlementslid Mien Van Olmen (cd&v) begin september enkele bedrijven in de glastuinbouwsector, op zoek naar meer inzicht in de energieuitdagingen waarmee telers vandaag geconfronteerd worden. Drie bedrijven openden hun deuren en gaven een inkijk in hun aanpak en knelpunten. Bij Joris Christianen, aardbeienteler met belichting, stond de recent geïnstalleerde e-boiler nog stil. De lange wachttijd voor aansluiting illustreert meteen een belangrijk knelpunt. In combinatie met de wkk biedt de e-boiler potentieel om flexibel in te spelen op de net-onbalans, maar hoge nettarieven en PV-verplichtingen maken het moeilijk om dit potentieel volledig te benutten. Een warmtepomp bleek voor Joris voorlopig ook niet rendabel door de nettarieven. Ook bij Den Berk Délice in Merksplas, waar Frans De Nayer ons ontving, kwam de impact van de hoge nettarieven duidelijk naar voor. Ze remmen de elektrificatie en maken investeringen in duurzame technieken minder aantrekkelijk. Daarnaast speelt de CO₂-

behoefte een cruciale rol: vandaag wordt CO₂ uit rookgassen van de wkk gehaald, maar alternatieve technieken vragen ook een nieuwe invulling van deze meststof. Bij Ledewi in Rijkevorsel teelt Peter Leenaerts komkommers, blauwe bessen en kiwibessen. De energievoorziening verloopt er via een gasketel. Schermen helpen het verbruik te beperken, maar de hoge energieprijzen dwongen Peter om te schuiven met de teeltplanning. Hij benadrukte dat verduurzaming maatwerk is: elke serre heeft andere noden en mogelijkheden. De bezoeken maakten duidelijk dat er geen uniforme oplossing bestaat voor de energietransitie in de glastuinbouw. Bedankt aan de telers voor hun openheid en aan Mien Van Olmen voor haar engagement om zich verder te verdiepen in deze complexe materie. ■

Karliën Van den Broeck, sectorconsulent
karlien.van.den.broeck@boerenbond.be

i Een uitgebreid artikel lees je op www.boerenbond.be/bezoek-glastuinbouw

Schrijf je in voor de cursus pluimvee

VORMING In het najaar organiseert de provinciale vakgroep Pluimvee weer een aantal vormingen. Deze vinden telkens plaats op donderdag van 19.30 tot 22.30 uur in het provinciaal kantoor in Geel.

- **2 oktober:**
Fytoles (eerste hulp bij vergiftiging door Rafaël Slechten)
- **9 oktober:**
Actua rond pluimveeziekten (DAP Galluvet)
Praktijkonderzoek en kennisuitwisseling als draagvlak voor een toekomstgerichte pluimveehouderij door Tom Van Hertem, Proefbedrijf pluimveehouderij
- **30 oktober:**
Tewerkstelling door Soetkin Crabbe (Boerenbond)
- **6 november:**
Artificiële intelligentie (ILVO)
- **13 november:**
Orde scheppen in de eigendomsstructuur van je bedrijf door Charlotte Lauwers (SBB)
- **20 november:**
Digitale transformatie Boerenbond en actua Energie door Maarten van den Broek (Boerenbond)
- **27 november:**
gePASTe toekomst door Hanne Leirs (SBB)
- **4 december:**
Actua in de pluimveehouderij door Wouter Wytynck (Boerenbond)

Deelnemen kost 5 euro per les of 25 euro voor de volledige cursus. Bij voorkeur stort je het cursusbedrag van 25 euro voor de aanvang van de cursus op rekeningnummer BE49 7331 1313 5271 met vermelding van je naam. Per les kan je de 5 euro ook cash betalen. ■

Kurt Janssens, sectorconsulent
kurt.janssens@boerenbond.be

Raakpunten met landbouw in RUP rond dorpen in Sint-Truiden

RUIMTELIJKE ORDENING Tot 30 oktober loopt er in Sint-Truiden een openbaar onderzoek rond het RUP Zuidwestelijke Dorpengehelen. Het plangebied omvat voornamelijk de kern dorpen Velm, Kerkom, Aalst, Bevingen en Halmaal, maar neemt ook enkele knelpunten in de open ruimte mee.

Doelstellingen

Binnen het RUP wenst de stad voor zeven thematische doelstellingen uit het structuurplan over te gaan tot realisaties. Dit gaat van wonen met landelijk karakter of in dorpskern, over zones voor ambachtelijke bedrijven of kleinhandel tot een groenblauwe structuur en landbouw.

Landbouw

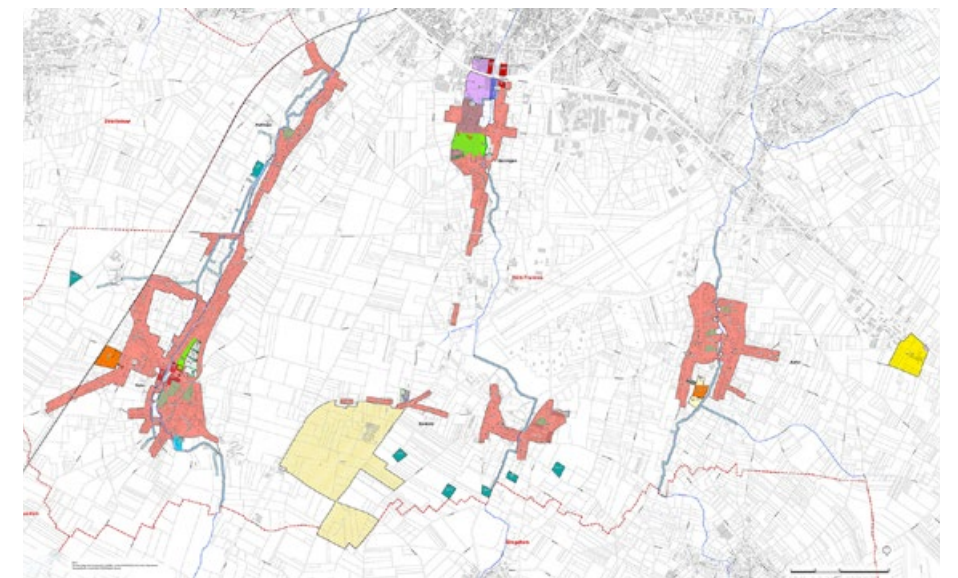
Het RUP voorziet enkele versoepelingen in de voorschriften van agrarisch gebied. Enerzijds zullen de gronden rond pcfruit voorzien worden van een overdruk die meer innovatie toelaat. Anderzijds zal ook een fruitbedrijf nabij de Luikersteenweg weer meer ontwikkelingskansen krijgen. Eerder had die locatie via een RUP uit 2011 bouwbeperkingen opgelegd gekregen.

Ruimte voor water

Wat in dit plan ook sterk naar voor komt, is de ruimte voor water. Zowel de Molenbeek, de Cicindria als de Melsterbeek stromen door het volledige plangebied. Langs de eerder genoemde waterlopen wordt een zone *non aedificandi* voorzien. Dit is een strook van tien meter links en rechts van de waterloop waar geen fytoproducten mogen worden gebruikt. De meeste percelen langs die waterlopen zijn bos, populieren, hoogstamboomgaarden en grasland. Maar er liggen ook enkele akkerbouwpercelen naast die rekening moeten houden met een extra beperking. In de dorpen Bevingen en Halmaal wil men extra buffercapaciteit voorzien (onder

De gronden rond pcfruit worden voorzien van een overdruk die meer innovatie toelaat.

Openbaar onderzoek in Sint-Truiden tot 30 oktober over het RUP Zuidwestelijke Dorpengehelen. Focus op wonen, landbouw en waterbeheer in Velm, Kerkom, Aalst en meer. Bekijk de plannen en wijzigingen online.

andere door de Cicindria meer ruimte te geven). In Velm worden er extra voorwaarden opgelegd naar infiltratie in het verder te ontwikkelen woonuitbreidingsgebied.

Natuur

Het RUP heeft de intentie om een zestal percelen met bos, versnipperd gelegen in agrarisch gebied, zone-eigen te maken via bestemmingswijziging. Dit leidt tot een versnippering van de agrarische structuur. Anderzijds is er een blok van ongeveer 25

ha ten zuiden van Kerkom met (hoogstam) bomen in eigendom van de stad Sint-Truiden. Doordat het beheer is toegekend aan ANB zal dit een natuurlijk beheer krijgen. Deze percelen blijven echter binnen dit RUP voorzien als agrarisch gebied. ■

Heidi Pinxten, regioconsulent
heidi.pinxten@boerenbond.be

i Meer uitgebreide info met de kaarten vind je op www.sint-truiden.be/ontwerp-rup.

Airkoe helpt veehouders aan gratis schaduw voor hun dieren

PROJECT Vanaf 1 januari 2029 verplicht de Vlaamse Codex Dierenwelzijn dat alle dieren die buiten worden gehouden, het hele jaar door beschutting moeten hebben tegen zon, regen en wind. Deze verplichting geldt voor zowel professionele veehouders als particulieren en omvat niet alleen weidedieren zoals koeien, paarden en schapen, maar ook andere dieren die permanent buiten leven (landbouwhuisdieren). Beschutting kan zowel natuurlijk als kunstmatig zijn. Denk bijvoorbeeld aan bomen, hagen of struiken als natuurlijke beschutting, of aan stallen, hokken en afdakjes als kunstmatige oplossingen. De Vlaamse overheid wil veehouders ondersteunen in het naleven van deze regelgeving en komt daarom met het Airkoe-project.

Gratis bomen voor schaduw en beschutting

In het kader van het Airkoe-project kunnen veehouders de komende twee winterseizoenen gratis bomen laten aanplanten in hun weides. Dit kan zowel voor eigen weides als deze die gepacht worden. Dit initiatief is mogelijk dankzij financiële ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid en samenwerking met de Regionale Landschappen in Vlaanderen. Door het planten van bomen

wordt niet alleen aan die wettelijke vereiste voldaan, maar verbetert ook de leefomgeving van de dieren met natuurlijke schaduw tijdens warme zomerdagen en bescherming tegen wind en regen in het najaar.

Aanvraag via Regionaal Landschap Veehouders die van dit aanbod gebruik willen maken, kunnen terecht bij het Regionaal Landschap in hun streek. De aanmelding gebeurt echter centraal via www.airkoe.vlaanderen waar je eenvoudig je aanvraag kan indienen. Niet alleen de bomen zelf, de aanplanting ervan en de nodige veebescherming, maar ook de dienstverlening is kosteloos. Het volledige traject wordt dan mee begeleid door het Regionaal Landschap in jouw streek.

Lukas Cuyle, regioconsulent
lukas.cuyle@boerenbond.be

Alle veehouders die van dit aanbod gebruik willen maken, kunnen terecht bij het Regionaal Landschap in hun streek.

Kom naar de info-avond

Regionaal Landschap Zuid-Hageland heeft twee startende projecten om concreet extra schaduwgroen te realiseren op het terrein, met de steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse overheid. Diverse sprekers gaan in op de thematiek, van de wettelijke context tot de concrete aanplant. Op de infoavond in Glabbeek komen diverse aspecten aan bod van natuurlijke beschutting.

Op donderdag 2 oktober zal Jolien Bracke van ILVO het hebben over het hoe en waarom van schaduwgroen. Joachim Lambrechts van Regionaal Landschap Zuid-Hageland praat je bij over de concrete aanpak van de aanplantprojecten en de subsidiëring, en Naomi Van Brabant van VLM heeft het over beheerovereenkomsten voor kleine landschapselementen. ■

Mieke Huyck, regioconsulent
mieke.huyck@boerenbond.be

De infoavond vindt plaats in zaal De Roos, Grotestraat 33 in Glabbeek vanaf 19.30 uur. Deelnemen is gratis. Meer info via joachim.lambrechts@rlzh.be of 0468 47 32 78.

Varkenshouders zoeken oplossingen voor toekomstuitdagingen

VARKENS Oost-Vlaamse varkenshouders konden dankzij hun provinciale vakgroep op 10 september deelnemen aan twee interessante bedrijfsbezoeken. Ze konden zo inspiratie opdoen om de enorme uitdagingen waar de varkenshouderij de komende vijf jaar voor staat te kunnen aanpakken op het bedrijf. Naast vele andere maatschappelijke verwachtingen zoals dierenwelzijn, duurzaamheid en gezondheid leggen het stikstofdecreet en de geurwetgeving een zeer strikt kader op. Daar tegenover staat dat er geen zekerheden zijn over hoe de verwachtingen kunnen worden ingelost. Na 2030 zullen er zeker nog varkens gehouden worden in Vlaanderen, maar zeker is dat een 'one fits all'-bedrijfsuitbating dan niet meer van toepassing zal zijn. Sommige verwachtingen zijn immers niet verenigbaar, waardoor elke varkenshouder individuele bedrijfsspecifieke strategische afwegingen zal moeten maken in functie van de eigen toekomst.

Nieuwe technieken

DIVA-varkens in het Nederlandse Luyksgestel houdt varkens vanuit een eigen visie op diervriendelijkheid en duurzaamheid. Zeugen, biggen en vleesvarkens leven er in grote groepen met veel sociaal contact. Extra aandacht voor dierenwelzijn zie je terug in het vrijloopkraamhok voor de zeugen en het grote groepshok met strooisel (stro) voor de vleesvarkens. Inzake duurzaamheid en milieuvriendelijkheid is er gekozen voor de 'TracVac', een zelfrijdende, volautomatische mestrobot die de mest continu verwijdert uit de put. Het concept is gebaseerd op een robotstofzuiger die frequent door de mestput zijn route maakt, waardoor alle mest continu verwijderd wordt uit de stal en de methaan- en CO₂-uitstoot beperkt wordt. Dit resulteert in een betere luchtkwaliteit in de stal en betere dierenwelzijns- en arbeidsomstandighe-

den. De robot kan zowel worden geïmplementeerd in nieuwe als bestaande gebouwen met een put van minstens 80 cm diep. Mogelijk vormt dit een nieuwe maatregel om ammoniakemissies te reduceren, die een bedrijf kan toepassen zodra WeComV er een reductiepercentage aan heeft toegekend voor gebruik in Vlaanderen.

Emissiearm zonder luchtwasser

PVL Bocholt bouwt als onderzoekscentrum momenteel een nieuwe, volledig ammoniakemissiearme zeugenstal. Hierbij maakt men gebruik van verschillende systemen, waarbij er echter nooit voor een luchtwasser gekozen is. Bij de drachtige zeugen werd in de groepshuisvesting gekozen voor een ondertussen vrij traditioneel systeem met schuine putwanden (V3,5) en een uitrusting met een voederstation (mogelijkheid tot vier voeders) en een berigheidsdetectiestation voor de snelle opsporing van tekenen van eventuele bronst. In de dekstal kunnen er twee voe-

dersoorten gegeven worden en is de mogelijkheid voorzien om de zeugen al op vier dagen los te laten. Dit wordt gecombineerd met een smal mestkanaal (3.1) en schuine putwanden (3.5) als AEA-systeem. In de kraamstal werd finaal gekozen voor vrijloopkraamhokken (systeem I-Tek) voor meer diercomfort en mestpannen (Jovas) onder de kunststofrooster. Het Jyga-voersysteem, waarbij zeugen een sensor bedienen waarmee ze voer kunnen laten vallen, laat toe om twee voeders te verschaffen.

Uitdagingen voor WeComV

Als rode draad doorheen de inspirerende namiddag kwam duidelijk naar voor dat WcomV zeer dringend over haar eigen schaduw moet stappen en een werkbaar meetkader moet uitrollen zodat nieuwe bruikbare ammoniakemissiereducerende maatregelen snel ter beschikking kunnen gesteld worden van de varkenshouder. ■

Eddy Vandycke, sectorconsulent
eddy.vandycke@boerenbond.be

Opbouw vrijloopkraamhok zeugenstal PVL Bocholt.

Bescherm jezelf tegen mestgassen

ARBEIDSVEILIGHEID Landbouwers worden zich steeds meer bewust van het gevaar van mestgassen. Toch gebeuren er nog steeds ongevallen, soms zelfs met dodelijke afloop, omdat men de situatie vaak onderschat. In samenwerking met vier brandweerzones stelt de provincie West-Vlaanderen veiligheidspakketten ter beschikking voor landbouwers. Het veiligheidspakket omvat een meettoestel, een persluchttoestel, een harnas met levenslijn en een professionele zaklamp. Veehouders kunnen gratis een veiligheidspakket ontlend op voorwaarde dat ze een drie uur durende (gratis) opleiding hebben gevolgd. Nadien ontvang je een attest dat vijf jaar geldig is. Dit attest moet je kunnen voorleggen bij het ontlend van materialen. De pakketten kunnen worden ontleend bij brandweerzones Ieper, Diksmuide, Oostkamp, Gistel, Tielt en Kortrijk.

Dit najaar en komend voorjaar worden er opnieuw praktijkgerichte opleidingen georganiseerd voor West-Vlaamse veehouders. Die vinden telkens plaats in de voor- of namiddag in de brandweerkazerne. Na anderhalf uur theorie, word je vertrouwd gemaakt met het materiaal onder begeleiding van professionele en ervaren lesgevers. ■

Ellen de Jong, sectorconsulent
ellen.de.jong@boerenbond.be

i Interesse? Schrijf je snel in via www.west-vlaanderen.be/formulier/opleiding-mestgassen, want de plaatsen zijn beperkt!

Datum	Tijdstip	Locatie
Maandag 17 november	9.30-12.30 uur en 13.30-16.30 uur	Brandweerpost Ieper
Donderdag 20 november	9.30-12.30 uur en 13.30-16.30 uur	Brandweerpost Tielt
Dinsdag 27 januari	9.30 - 12u30 uur (enkel voormiddag)	Brandweerpost Gistel
Vrijdag 30 januari	13.30-16.30 uur (enkel namiddag)	Brandweerpost Kortrijk

Kortrijkse boeren versterken de biodiversiteit

AGRO-ECOLOGIE Dertien landbouwers uit Zuid-Kortrijk zaaiden elf ha agro-ecologische stroken en percelen in met een agro-ecologisch bloemenmengsel met steun van het project Water-Land-Schap 2.0 'Van beek tot bodem' dat gecoördineerd wordt door de stad Kortrijk. Deze stroken en percelen werden ingezaaid met bloeiende kruiden en granen en versterken zo de lokale biodiversiteit en creëren ook een aantrekkelijk landschap voor bewoners en recreanten. "We merken aan de positieve respons dat de landbouwers open staan om mee te werken aan meer biodiversiteit in de open ruimte. De opgedane ervaringen en feedback worden meegenomen bij de toekomstige beleidsinitiatieven rond de agro-ecologische maatregelen in de stad", aldus Hannelore Vanhoenacker, schepen van Landbouw in Kortrijk.

De actie liep in samenwerking met Boeren natuur Vlaanderen, dat de Kortrijkse landbouwers begeleidt bij de administratie, groepsaankoop van het zaaigoed en de opvolging op het terrein. De landbouwers ontvangen een premie die hoger is naarmate de ecologische meerwaarde groter is, bijvoorbeeld indien de strook of het perceel langs een kwetsbaar landschapselement gelegen is. ■

Korneel Verslyppe, Boeren natuur

Notariële berichten

Hamme

Notarissen Bohyn-Ide
Slangstraat 3, 9220 Hamme
Tel. 052 730 930, e-mail info@bohyn-ide.be

Hoeve met Landbouwgronden

Online veiling via biddit.be

De hoeve en landbouwgrond worden zowel als aparte loten verkocht of 1 groot lot.

Lot 1:
Hoeve 5.841m² - kavel geel

Lot 2:
landbouwgrond 23.031m² - kavel blauw

Lot 3:
Landbouwgrond 21.814m² - kavel groen

Lot 4:
Landbouwgrond 44.845m² - kavel blauw + groen

Lot 5:
hoeve + landbouwgrond 50.686m²

Ook te verkrijgen in Waasmunster:

Lot 1:
Perceel hooiland 6.816m²; 9250 Waasmunster.

Commerciële berichten

Quotas

Nerd te koop en te koop gevraagd:
T. 0475 555 834

1038

Varkens

Gezocht: NER-Dv
T. 0492 031 894

1064

Rollend materiaal

Gezocht:
verreiker - kniklader minikraan, merk geen belang, mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

1072

Tractoren

Gezocht:
Tractor klein - groot smalspoor, merk gn belang, mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

1073

Bloemen-planten

Te Koop: Blauwe bessen planten in pot - 8 jarige Duke - 820 stuks - 20L pot - prijs te bespreken - T. 0495 875 379

1074

Voertuigen

DRINGEND GEZOCHT:
oude vrachtwagens, tractoren, grondverzetmachines, electro groepen, bestel-en personenwagens, 4x4, bussen enz.
T. 0475 731 859 ook WE

1075

Verschillende

Te koop:
vele gebruikte onderdelen van:
• **Kuhn:** maaiers, harken en schudders
• **DF:** schudders en harken
• **Lely:** schudders
• **Vicon:** maaiers
T. 0471 203 040

1055

DEWYSE
VARKENS & DEENSE FOKZEUGEN
BIGGEN- EN VARKENSHANDEL
888
DANBRED
Your business. Our DNA.
BVBA Dewyse & Co.
Molenweg 6 • 8650 Klerken
0495-24 88 11 (Jo)
jo@dewyse.be
www.dewyse.be

Adverteer in dit vakblad met kwaliteitslabel en bereik uw juiste doelgroep.

Dit label waarborgt:

- onafhankelijke redactie
- objectieve informatie
- duidelijk onderscheid reclame en redactie
- vaste verschijningsdata
- correcte, marktconforme tarieven
- jaarlijkse CIM-controle

Met de waarborg van uitgeverfederaties UPP en VUKPP
Info: info@upp.be of info@vukpp.be

Plaats uw zoekertje in *Boer&Tuinder*

VUL JE ZOEKERTJE ONLINE IN VIA MEDIASERVICE.BE/ZOEKERTJES !

of

VUL HIER UW ZOEKERTJE IN

Per vakje één letter, cijfer, teken of spatie. Invullen in hoofdletters a.u.b.		Leden	Niet leden
1		VASTE PRIJS € 7,50	VASTE PRIJS € 10,-
2			
3			
4			
5			
6		€ 9,-	€ 12,-
7		€ 10,50	€ 14,-
8		€ 12,-	€ 16,-
9		€ 13,50	€ 18,-
10		€ 15,-	€ 20,-

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Firma: _____
 Naam: _____
 Straat: _____ Nr.: _____
 Postcode: _____ Gemeente: _____
 Tel.: _____ E-mail: _____
 BTW: _____
 Lidnr. Boerenbond: _____

STUREN NAAR

Minstens één week vóór verschijnen opsturen:

Mediaservice
 Diestsevest 40, 3000 Leuven
 Tel.: 016/28 63 33
 info@mediaservice.be

Via overschrijving op rekening **BE03 7364 0333 7784** op naam van Boerenbond vzw en met vermelding "Zoekertje Boer&Tuinder"
Ik stuur een kopie van bewijs van betaling mee. Zonder bewijs van betaling ontvang ik automatisch een factuur.

Handtekening: _____

Stopzetting van gereserveerde inlassingen dient schriftelijk gemeld te worden.

Advertenties voor de verkoop van honden en katten zijn onderworpen aan het KB van 27/04/2007 (verschenen in het Belgisch Staatsblad van 06/07/2007). Hierdoor is het verboden voor particulieren om honden en katten, zowel gratis als tegen een prijs, te verhandelen zonder vergunning. Advertenties onroerend goed: zie Vlaamse regelgeving publi's onroerend goed - www.ruimtelijkeordening.be of kader bij notariële verkopen. Mediaservice behandelt uw gegevens met zorg. De gegevens die u opgeeft zullen ons in staat stellen aan uw vraag te voldoen en u regelmatig op de hoogte te brengen van onze verschillende activiteiten. U beschikt op elk ogenblik over het recht tot inzage, wijziging of schrapping. Deze gegevens mogen zonder tegenbericht van u, doorgegeven worden aan derden. U kunt onze privacyverklaring te allen tijde raadplegen via onze website: www.mediaservice.be/privacy.

Mediaservice
 gericht adverteren

GEWENSTE RUBRIEK

DIEREN
 stieren
 runderen
 varkens
 schapen
 geiten
 paarden
 struisvogels

MATERIEEL
 aanhangers
 voertuigen
 tractoren
 diversen rollend materieel
 melkinstallaties

ALLERLEI
 quota
 verschillende
 huwelijken
 te huur
 te koop gevraagd
 bloemen - planten
 serres

WERKAANBOD
 jobs

ONROERENDE GOEDEREN
 te koop / te huur gevraagd
 te koop / te huur
 weideseizoen

VERSCIJNINGSDATA

Aantal inlassingen: _____
 wekelijks
 tweewekelijks

KOSTPRIJS

TUSSENTOTAAL ZOEKERTJE = _____

zoekertje met kader + € 2,50

ik wil de reacties op mijn zoekertje laten toekomen bij Mediaservice + € 4,-

stuur mij een bewijsnummer a.u.b. + € 2,-

TUSSENTOTAAL = _____

aantal inlassingen x _____ = _____

ik wil een factuur (voor een bedrag kleiner dan € 25,-) + € 3,-

TOTAAL = _____

Boer&Tuinder

Weekblad voor leden van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE

Elisabeth Mertens (directeur),
 Tessa De Prins (woordvoerder),
 Sandra Michiels (hoofdredacteur),
 Liesbet Corthout (adjunct-hoofdredacteur),
 Jo Gennez (redactiecoördinator),
 Gerrit Budts, Ivan De Clercq, Tom Dewanckele en
 Sanne Nuyts (journalist),
 Hanne Geleyns (redactiesecretariaat).

VORMGEVING

Kris Thielemans en Frank Taillieu (grafisch redacteur)
 Basiel Dehasselair, Hans Haegemans en Kim Lemin (vormgeving).

REDACTIEADRES

Diestsevest 40, 3000 Leuven, boer&tuinder@boerenbond.be
 T. 016 28 61 55

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE

Philippe Persoons, Kathleen Peeters (verkoop),
 Eleni Baert (productie en administratie),
 Winnie Doms (administratie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Loes Lysens, Boerenbond vzw
 Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ

Graphius Group, Oostakker

De oplage van *Boer&Tuinder* wordt gecontroleerd door CIM.

Gemiddelde oplage per nummer 14.419 ex.

Winnar BTOB-Award 2019. Lid van WE MEDIA.

Voor het overnemen van artikelen uit *Boer&Tuinder* is steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig. Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?

Bel 016 28 60 00 of mail naar tijdschriften@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?

Neem contact op met Mediaservice
 016 28 63 33 of info@mediaservice.be
www.mediaservice.be

Zoek je andere info?

Recente marktberichten, de contactgegevens van je consultant, het startuur van een voordracht ... raadpleeg onze website:

www.boerenbond.be

 Volg ons op Facebook,
www.facebook.com/boerenbond

 Volg ons op Instagram,
[@boerenbond.be](https://www.instagram.com/boerenbond.be)

200 woorden

© IVAN DE CLERCQ

Twee hoogdagen op een rij

De afgelopen weken was ik getuige van de twee hoogdagen van de landbouw in Vlaanderen.

Op Dag van de Landbouw ging vooral de aandacht naar de burger die kennis-maakt met de landbouw. Uiteraard waren er veel ouders en grootouders met hun kinderen, maar ook bij de volwassenen voelde je veel respect voor de sector. Dit weekend konden alle landbouwers zelf op uitstap, om hun nieuwe speelgoed van de volgende jaren te bewonderen. Hoewel, speelgoed ...

Als nieuwkomer besepte ik echt hoe ver de realiteit van de landbouw afstaat van wat een aantal mensen denken te weten.

Terwijl sommigen de sector nog afschilderen als ouderwets of vervuilend, zag ik hier het tegendeel: innovatie, precisie en ongelooflijk veel kennis.

Hier vind je geen 'boeren met een riek', maar hoogopgeleide vakmensen en ondernemers met passie, visie en technologie van topniveau.

Op het terrein in Oudenaarde voelde ik heel wat gedrevenheid. Overall machines in werking, gesprekken over bodemkwaliteit, duurzaam beheer, waterverbruik en nieuwe technieken. En altijd dat ene doel: beter boeren, met respect voor mens, dier en natuur.

De Werktuigendagen tonen een sector die leeft, innoveert en vooruitkijkt — ver weg van de clichés. Wie denkt dat landbouw simpel is, staat hier met open mond te kijken. ■

Sandra Michiels

hoofdredacteur Boer&Tuinder
sandra.michiels@boerenbond.be

“De Werktuigendagen tonen een sector die leeft, innoveert en vooruitkijkt.”

Bart Himpe combineert een vleesveebedrijf met een job bij SBB

“Vanuit gezond boerenverstand barema's onderhandelen”

In Waregem, in het uiterste zuidoosten van West-Vlaanderen, ligt zoals de naam ‘T hof aan de Yzerweg’ al doet vermoeden, de boerderij van onze boer in de kijker net naast de spoorlijn. Vader Filip helpt nog graag mee met het veldwerk, terwijl Bart een fulltime job bij SBB combineert met het vleesvee- en akkerbouwbedrijf dat in 2022 werd overgenomen. Sinds enkele jaren neemt Bart zijn eigen ervaringen op de boerderij mee in de jaarlijkse onderhandelingen over de fiscale barema's.

Tom Dewanckele

 Bart Himpe (43) en Jowanita Devlaminc Nienke (4) en Liam (1)

 Vleesvee en akkerbouw

 Waregem (West-Vlaanderen)

Al minstens vier generaties wordt er geboerd op ‘T hof aan de Yzerweg’. De bouw van een nieuwe vleesveestal luidde in 2011 de afbouw van de varkenstak in. Niet verwonderlijk als je weet dat Bart zijn voorkeur voor vleesvee zelf omschrijft als een overdreven passie. “Ik ken alle stamboeken vanbuiten en ga vaak naar shows. Dat is begonnen toen ik klein was. Toen vond ik het al geweldig om tussen de koeien te staan. Ik heb die microbe van mijn opa geërfd, denk ik.” Het aantal dieren groeide sindsdien uit tot een vijftigtal runderen, gecombineerd met zo'n 45 ha akkerbouw, met onder meer aardappelen, granen en industriegroenten zoals wortelen en spinazie.

Camera's bij de koeien

Bart kiest bewust voor kwaliteit boven kwantiteit. De dieren krijgen veel aandacht en hij volgt ze op de voet. Moderne hulpmiddelen zoals camerabewaking maken het leven wat makkelijker. “Ik kan op mijn gsm volgen wat er gebeurt in de stal. Als er een koe moet kalven, zie ik dat meteen. Dat geeft gemoedsrust, want ik ben vaak onderweg of bezig bij SBB. Zonder die technologie zou het haast onmogelijk zijn om twee jobs te combineren.” Naast het gebruik van zonnepanelen werkt Bart ook op een circulaire manier. Zijn regenwater wordt zo veel mogelijk gerecupereerd en hij experimenteert met systemen om de bodemkwaliteit te verbeteren. “Als landbouwer moet je vooruitkijken. Je kan niet enkel teren op tradities. Ik probeer stap voor stap mijn bedrijf duurzamer te maken.”

Loopbaan bij SBB

Naast zijn landbouwbedrijf bouwde Bart een stevige carrière uit bij SBB. Hij startte in 2003 in Kortrijk, toen nog in een klein team van zes collega's. Vandaag is hij senior dossierbeheerder. “Ik ben eigenlijk vanaf het begin in het diepe gegooid. Na twee jaar zette mijn directeur me al alleen

bij klanten. Dat was soms zwaar, maar wel de beste leerschool. Je leert pas zwemmen door het water in te gaan.” Bart specialiseerde zich doorheen de jaren in fiscaliteit, maar ook in de begeleiding van bedrijven met groenten. Dat leidde tot een bijzondere opdracht. Sinds 2023 vertegenwoordigt hij SBB samen met Boerenbondconsulenten bij de jaarlijkse onderhandelingen over de fiscale barema's. “Veel landbouwers werken niet met een volledige boekhouding, maar met forfaitaire normen per hectare. Elk jaar moeten die normen opnieuw onderhandeld worden met de fiscus. Dat lijkt droog en technisch, maar het is enorm belangrijk. Die cijfers bepalen namelijk hoe telers belast worden. We gebruiken productie- en prijsgegevens uit de sector en zoeken naar realistische gemiddelden.

“Klanten merken dat ik weet waarover ik spreek, en dat schept een band.”

Het gaat niet om de hoogste of laagste opbrengst, maar om een eerlijk beeld van wat een hectare groenten opbrengt. Die onderhandelingen gebeuren in team, met verschillende collega's en experts. Je moet stevig in je schoenen staan, want de fiscus wil natuurlijk zekerheid en controle, terwijl wij kijken naar de realiteit op het veld. Ik kan daar mijn boerenervaring gebruiken. Ik weet wat een hectare wortelen of spinazie echt oplevert, en dat helpt om de juiste argumenten te vinden.”

Twee werelden die elkaar versterken

Als je met Bart praat, merk je snel hoe sterk zijn twee werelden elkaar beïnvloeden. Zijn eigen ervaringen als landbouwer scherpen zijn voeling met de praktijk, en die ervaring neemt hij mee naar zijn klanten en in de onderhande-

lingen. “Ik voel meteen of een cijfer klopt of niet. Als iemand zegt dat een hectare prei zoveel kilo's opbrengt, weet ik uit eigen ervaring of dat realistisch is. Dat geeft vertrouwen bij de fiscus, maar ook bij de telers die we vertegenwoordigen. Klanten merken dat ik weet waarover ik spreek, en dat schept een band.” Omgekeerd profiteert ook zijn eigen bedrijf van wat hij bij SBB oppikt. “Ik zie bij klanten hoe zij het aanpakken. Soms merk ik een goeie techniek op, die ik dan zelf ook kan proberen. Het is een soort kruisbestuiving die mezelf, maar ook mijn klanten sterker maakt.”

Evenwicht met gezinsleven

De combinatie is niet altijd evident. Met een gezin, een fulltime job en een boerderij draait Bart vaak op volle toeren. Toch vindt hij een evenwicht. De flexibiliteit bij SBB speelt daarbij een grote rol. “Als ik 's nachts naar een koe moet gaan kijken en daardoor overdag wat later begin, is dat bespreekbaar. Of als er dringend werk is op het land, kan ik dat vaak inpassen. Die vrijheid zorgt ervoor dat ik beide jobs kan blijven doen en geeft me tegelijk energie. Sinds enkele jaren is Bart ook vader. Zijn kinderen groeien op tussen het vee en de velden. “Het is soms hectisch, maar het voordeel van boeren is dat de kinderen er gewoon bij zijn. Ze lopen mee in de stal, ze rijden mee op de tractor. Dat is toch anders dan wanneer je altijd van huis weg bent. Voor hen is het vanzelfsprekend dat papa met koeien bezig is, maar ook met de computer bij klanten.” Samen met zijn partner Jowanita zoekt Bart naar evenwicht. Weekends zijn vaak gevuld met werk, maar ook met kleine momenten van rust. “Een wandeling met de kinderen, samen op uitstap en even op adem komen. Dat is nodig, want anders blijf je maar doorgaan. Maar eerlijk gezegd: mijn werk voelt vaak niet als werk. Landbouw is mijn hobby en passie, een echte rode draad door mijn leven.” ■

De strijd is bijna gestreden

2025 is voor ons een heel bewogen jaar. Het begon met de geboorte van ons eerste kleinkind eind januari. Janne is tien weken te vroeg geboren, en dat was toch even schrikken. Zij heeft twee maanden in het ziekenhuis te Brugge verbleven. Dat heeft een heel grote impact gehad op de jonge ouders. Dat brengt angst, ongerustheid en veel heen-en-weer rijden met zich mee. Maar uiteindelijk is alles goed gekomen en is Janne nu een flinke, gelukkige baby. Daarna kreeg Kris een dubbele liesbreuk. We stonden opnieuw voor een strijd om alles rond te krijgen. Vergeet niet dat Janne dan nog steeds op neonatologie verbleef. We moesten het werk dus met nog een man minder klaarstomen. We hebben afgezien, maar we konden er nog mee lachen. We hielpen elkaar waar het nodig was en zeiden telkens: 'Morgen is een nieuwe dag'. Ik moest de winkel alleen runnen, naar de vroegmarkt gaan, Klaas meehelpen op de boerderij ...

Toen brak het tijdstip aan dat mijn andere schoondochter moest bevallen. Eind mei kregen we er met Renée een tweede kleinkind bij. Renée werd op 40 weken geboren en alles verliep zoals het hoorde. Het werd pittig ten huize Soenen. In een paar maanden kwamen er twee kleintjes bij. We mogen ook niet vergeten dat we nog steeds aan het bouwen zijn. Maar de verhuis nadert. We denken half oktober te kunnen verhuizen. De warmtepomp wordt momenteel aangeschakeld. Eind deze week zal er een stuk sanitair worden aangesloten. Begin volgende week worden de laatste tegeltjes in de toiletten geplaatst. Wij hebben het gevoel van terug jonggehuwden te zijn. Onze meubels zijn momenteel bij de timmerman om ze op te frissen, wat wil zeggen dat we in onze living aan het kamperen zijn. We hebben er nog onze zetels en de keukentafel. Volgende week is onze slaapkamer aan de beurt. We zullen dan een tijdje gewoon op de matras slapen zeker? Verder hebben we de stelling voor aardbeien volledig kunnen afwerken. Ze heeft de hele zomer aardbeien geproduceerd. Het is een grote luxe als hoefwinkel als je maar de baan hoeft over te steken om aan aardbeien te geraken. Ze worden geplukt en dagvers in onze winkel aangeboden. Dat is een mooi voorbeeld van de korte keten. Om het rijtje van gebeurtenissen af te sluiten, is onze oudste zoon gehuwd. Het kerkelijk huwelijk was in het eerste weekend van september. We hadden heel veel geluk: 6 september werd een heel zonnige dag. We hebben heel veel buiten kunnen beleven. Mijn zoon en schoondochter hebben er heel wat werk ingestoken om dit huwelijk voor te bereiden en in een mum van tijd is het voorbij. Het was een zalige dag. Er waren heel veel vrienden tijdens de huwelijksplechtigheid. 's Avonds volgde dan het feest. Er werd lekker gegeten en veel gedanst. We hadden allen wel wat tijd nodig om te recupereren. We zijn blijkbaar wat ouder aan het worden. Ik moet op maandag om 4.30 uur beginnen en het voelde precies in het holst van de nacht aan. We genieten nog na. Gedaan met mijmeren, er staan verhuisdozen te wachten om gevuld te worden. ■

Sofie en haar familie beleven een druk jaar met twee baby's en een huwelijk.

Vraag advies aan onze experts

Als lid van Boerenbond (reeks 1 en 2) kan je **advies** vragen over een zeer breed gamma van onderwerpen. Vragen over de pachtwetgeving, ruimtelijke ordening, bouw- en milieuvergunningen, sociaal statuut ... Je kan ze stellen aan onze experts tijdens hun **zitdagen**. Langskomen kan enkel **op afspraak!** Het eerstelijnsadvies van Boerenbond is het **eerste half uur gratis**. Voor eventuele nazorg (dossier samenstellen, formulieren invullen ...) of permanente dossieropvolging wordt een vergoeding gevraagd. Voor gespecialiseerde aangelegenheden wordt doorverwezen naar een expert van SBB.

Antwerpen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht 30 sep	dinsdag (9.30-12.00)	016 28 61 61	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver 8 okt	2e en 4e woensdag (9.30-12.00)	016 28 61 61	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel 2 okt	donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 61	Boerenbond, Maal 1

Vlaams-Brabant

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Pepingen 29 sep	maandag (10.00-14.00)	016 28 61 61	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Leuven 30 sep	dinsdag (9.00-12.00)	016 28 61 61	Boerenbond, Diestsevest 40
Londerzeel 8 okt	2e en 4e woensdag (9.00-13.00)	016 28 61 61	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Neerlinter 2 okt	1e en 3e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 61	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Bekkevoort 9 okt	2e en 4e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 61	SBB, Staatsbaan 106

Limburg

na afspraak	na afspraak	telefoon	adres
Genk 30 sep	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden 8 okt	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Bree 2 okt	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Tongeren 2 okt	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16

Oost-Vlaanderen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Aalst 7 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Korte Keppestraat 7 bus 11
Oudenaarde 8 okt	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Wortegemstraat 22
Zottegem 9 okt	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	K40, Kloosterstraat 40
Maldegem 7 okt	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Lochristi 2 okt	donderdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Rivierstraat 62
Sint-Denijs-Westrem 2 okt	donderdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Beveren 8 okt	2e en 4e woensdag (13.00-16.00)	016 28 61 61	SBB, Gentseweg 188

West-Vlaanderen

datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Diksmuide 29 sep	maandag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	SBB, Kaaskerkestraat 100
Roeselare 30 sep	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne 1 okt	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67
Loppem 30 sep	dinsdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Autobaan 6A
Gistel 30 sep	tweewekelijks op dinsdag (9.00-11.30)	0474 49 75 58	Vrijtijdscentrum Zomerloos, Sportstraat 1
Ieper 30 sep	tweewekelijks op dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Diksmuidseweg 95
Zwevegem 1 okt	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Harelbeekstraat 169
Tielt 2 okt	tweewekelijks op donderdag (8.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Sint-Janstraat 185

Heb jij een vraag over je bedrijf? Bel dan onze advieslijn 016 28 61 61.

Mailen kan ook naar advies@boerenbond.be.

eerste halfuur is gratis

Basisopleidingen fytolicensie P₁, P₂ of P₃

Behaal nu je fytolicensie

Boerenbond organiseert op verschillende plaatsen in Vlaanderen voor alle land- en tuinbouwers, siertelers, groenvoorzieners en hun werknemers de gepaste basisopleidingen fytolicensie P₁*, P₂ als P₃. Je kan deze opleidingen zowel fysiek als online of ook de beide gemengd volgen.

Nieuw zijn de hybride opleidingen waarbij online avondlessen gecombineerd worden met een aantal bedrijfsbezoeken overdag. Onze lessen worden gegeven door ervaren lesgevers die hun expertise opbouwden door hun werk- en praktijkervaring. Via de persoonlijke begeleiding van onze cursisten bezorgen we je de hoogste slaagkans voor het examen. De lessen zijn in het Nederlands, maar de basisopleiding fytolicensie P₁ bieden we ook aan met simultaan vertaling naar onder andere Pools, Roemeens, Oekraïens, Bulgaars en Punjabi.

Inschrijven via www.boerenbond.be/fytolicensie

*** Fytolicensie P₁ nu ook voor anderstaligen!**